

Сумський державний педагогічний університет ім. А.С. Макаренка

Навчально-науковий інститут культури і мистецтв

Кафедра хорового диригування, вокалу та методики музичного навчання

Дідоренко Валерія Ігорівна

Постать Монсеррат Кабальє у світовому вокальному мистецтві ХХ століття

Спеціальність: 025 Музичне мистецтво (Спів)

Галузь знань: 02. Культура і мистецтво

Кваліфікаційна робота

на здобуття освітнього ступеню магістра

Науковий керівник

_____ Л. А. Бірюкова,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри хорового диригування, вокалу
та методики музичного навчання,

« ____ » _____ 20__ року

Виконавець

_____ В. Дідоренко

« ____ » _____ 20__ року

Суми 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	8
1.1 Життєвий шлях співачки Монсеррат Кабальє.....	8
1.2 Становлення творчої кар’єри та світової слави Монсеррат Кабальє	23
1.3 Співтворчість Монсеррат Кабальє зі світовими зірками вокального мистецтва.....	33
Висновки до 1 розділу.....	49
РОЗДІЛ 2. ВОКАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ МОНСЕРРАТ КАБАЛЬЄ.....	51
2.1 Особливості вокально-виконавського репертуару у співацькій діяльності Монсеррат Кабальє	51
2.2 Значимість вокальної драматургії «Casta Diva» з опери «Норма» В. Белліні у виконанні Монсеррат Кабальє засобами вокальної музики	63
Висновки до 2 розділу	70
ВИСНОВКИ.....	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75
ДОДАТКИ.....	82

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасні науковці активно розглядають питання розвитку та виконавські тенденції класичної музики, масової культури та вивчають творчість видатних світових виконавців. Дослідниця Д. Журкова, аналізуючи сучасний розвиток класичної музики, підкреслює, що «сьогодні мелодії класичних творів звучать в рекламних роликах, заставках телевізійних програм і стають все більш затребуваними як індустрією поп-музики, так і масовою культурою в цілому» [26]. Не можемо не погодитися з дослідницею, та все ж таки, зазначаємо, що класичну музику та її виконавців, оперних зокрема слід досліджувати більш глибоко.

Геніальними оперними співаками ХХ-ХХІ століття є всесвітньовідомі вокалісти Андреа Бочеллі, Лучано Паваротті, Марія Каллас, Монсеррат Кабальє, Тамара Гверцителі та інші. З часу зародження опери і до сьогодні, центром захоплення публіки у цьому жанрі залишається виконавське мистецтво артиста-вокаліста. Видатна оперна співачка, володарка найвідомішого сопрано Монсеррат Кабальє назавжди закарбувала своє ім'я в переліку видатних оперних співаків. Тому вивчення і систематизація її величезного вокально-виконавського надбання залишається актуальним в мистецьких колах і зразком наслідування для молодих виконавців.

Слід зауважити, що сучасні умови розвитку музичної культури дають надзвичайно великі можливості її розповсюдження в маси. Велика заслуга сучасних виконавців, які дбають про це. Різноманітні процеси художнього синтезу академічного мистецтва з іншими жанрами значно поширилися в кінці ХХ – початку ХХІ століть. Це сформувало новий музичний напрямок – класичний кросовер. Даний феномен належить до сфери музичної творчості, що поширено називати серединною культурою (middle culture). Стиль класичний кросовер (classical crossover) найчастіше визначають як своєрідний синтез,

гармонійне поєднання елементів класичної та поп-, рок-, джаз-, електронної музики.

Науковець І. Бутман розглядає даний термін і визначає, що «кросове» у перекладі з англійської означає «перетин, перехід, порубіжне або перехідне явище»[7]. Він широко використовується у різноманітних сферах людської діяльності, зокрема літературі, мистецтві, електроніці, спорті, визначаючи поєднання різноманітних, найчастіше, на перший погляд, не сумісних явищ і предметів.

Ми поділяємо думку багатьох митців, що музика – це нескінчений рух і розвиток. Вона не може зупинитись, інакше вона перестане бути музикою і перетворюється на рух мертвої звукової матерії. Музика – це шлях в незвідане, шлях поза шляхом.

«Кросовер – це перетин шляхів, міст між жанрами; шлях поза шляхом; жанр поза жанром» [14, 201]. Саме класичний кросовер завойовує все більшу популярність у світі завдяки тому, що гнучко і гармонійно поєднує музичні стилі і жанри. «Classical crossover» входить у список номінацій музичної премії Grammy, яка щорічно присуджується Національною академією звукозапису США. Журнал «Billboard» створив для нього окремий чарт серед своїх хіт-парадів. Завдяки цьому здійснюється одна з найважливіших функцій класичного кросовера – популяризація академічної музики [15]. Тому і не дивно, що амплітуда вікової аудиторії прихильників цих чартів коливається від 12 до 70 років.

Знаковою подією для світової презентації classical crossover став виступ дуету оперної примадонни Монсеррат Кабальє і лідера групи «Queen» Фредді Меркьюрі. Їхньою легендарною «Барселonoю» було розпочато церемонію відкриття Олімпійських ігор 1992 року у Барселоні. Цей дует – органічне і взаємодоповнююче поєднання абсолютно різних манер співу та музичних стилів, посилені задоволенням від спільного музикування, готовністю обох співаків до

експериментів. В цьому виконанні опера і рок поєдналися в захоплюючому дійстві.

В українській музичній культурі яскравим представником класичного кросовера є Володимир Гришко. Знаменитий тенор в своєму репертуарі має понад 30 дисків, на яких записані дуети з Лучано Паваротті, Монсеррат Кабальє, Деміссом Руссосом, Амічі Фореве, Андреа Бочеллі, Аллою Пугачовою, Миколою Басковим, Тамарою Гверцителі та іншими співаками різних жанрів. Також останнім часом багато народних артистів України працює в стилі «класичний кросовер», чим збагачують сучасний світ музичного мистецтва.

Не зважаючи на певний інтерес до творчості відомої співачки Монсеррат Кабальє, яка досліджувалась різними науковцями її постать є недостатньо висвітлена в наукових джерелах.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми, пов'язані з вивченням вокального виконавства, формуванням виконавської майстерності та вибором концертного репертуару артиста вокаліста досліджуються багатьма сучасними співаками, педагогами та науковцями. З означеної теми, варто вирізнити праці українських вчених В. Антонюк [2], Л. Красовської [30] А. Ковбасюка [32] та інших. Вони успішно поєднують амплу співаків, педагогів – практиків і методистів. Значення оперного вокалу та творчість Монсеррат Кабальє досліджували сучасні вітчизняні та зарубіжні музикознавці та педагоги, такі як Аллегрі Ренцо [1], Л. Міхеєва [40], В. Прокоп'єв [50], Роберт Пуллен [51] та інші.

Разом з тим, що позитивно оцінюються здобутки вище означених науковців доцільно зауважити, що висвітлення життєвого та творчого шляху великої співачки Монсеррат Кабальє поки що залишається недостатньо дослідженими, що і обумовило написання нашої роботи на тему: ***«Постать Монсеррат Кабальє у світовому вокальному мистецтві ХХ століття».***

Мета дослідження – дослідити життєвий та творчий шлях Монсеррат Кабальє, проаналізувати особливості вокально-виконавської діяльності оперної співачки у співдружності з світовими зірками сучасності.

Згідно мети дослідження нами визначено такі **завдання**:

- *дослідити* життєвий шлях співачки Монсеррат Кабальє;
- *охарактеризувати* становлення творчої кар’єри та світової слави оперної виконавиці;
- *визначити* особливості творчої співпраці Монсеррат Кабальє;
- *проаналізувати* особливості вокально-виконавського репертуару у співацькій діяльності Монсеррат Кабальє;
- *висвітлити* значимість вокальної драматургії «Casta Diva» з опери «Норма» В. Белліні у виконанні Монсеррат Кабальє засобами вокальної музики.

Об’єкт дослідження – життєвий та творчий шлях видатної оперної співачки ХХ століття Монсеррат Кабальє.

Предмет дослідження – особливості вокально-виконавської діяльності оперної співачки Монсеррат Кабальє.

Матеріали та методи дослідження: для реалізації мети та розв’язання поставлених нами завдань, у магістерській роботі використано ряд методів:

- *теоретичні* (аналіз музичної літератури в межах досліджуваної проблеми, узагальнення передового досвіду роботи визначних педагогів та вокалістів-виконавців, дослідження інтерв’ю та статей із спогадами Монсеррат Кабальє, її рідних та колег);
- *хронологічний аналіз* (для історичного екскурсу становлення і розвитку творчої кар’єри співачки);
- *емпіричні* (практичні поради щодо особливостей вокально-технічного і драматичного виконавського плану каватини «Casta Diva» з опери «Норма» В. Белліні).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що у кваліфікаційній роботі узагальнено знання про життєвий та творчий шлях Монсеррат Кабальє. Використання інформації про біографію, становлення творчої кар'єри, здобуття світової слави, співтворчість з іншими світовими зірками дасть можливість поглиблення знань викладачам і студентам закладів вищої освіти, а також закладів культури і мистецтва, інститутів мистецтв та музично-педагогічних факультетів вищих педагогічних навчальних закладів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у введенні у науковий обіг мистецтвознавчих досліджень постаті оперної співачки Монсеррат Кабальє, яка може бути використана у процесі підготовки лекційних занять з історії виконавства, історії оперного мистецтва, а також як база для подальших мистецтвознавчих досліджень у окресленій сфері.

Апробація результатів та публікацій проводилась у процесі виступу і обговоренні на практичній конференції та та студентській науковій онлайн-конференції «Дні науки 2020».

Основні положення кваліфікаційної роботи висвітлено у **публікаціях**:

Стаття: Дідоренко В.І. Монсеррат Кабальє та Фредді Меркьюрі – легендарний дует «Барселона». *Мистецькі пошуки : збірник наукових праць. Випуск № 12.* Суми : ФОП Цьома С.П., 2020. С. 227-231.

Тези: Життєвий шлях Монсеррат Кабальє – дитинство, навчання, світова слава. *Дні науки 2020: матеріали студентської наукової конференції, 22 жовтня 2020 року, м. Суми.* Суми : ФОП цьома С.П., 2020. С. 57-58.

Структура магістерської роботи зумовлено її метою та завданнями складається зі вступу, в якому визначена актуальність, об'єкт, предмет, мета, завдання дослідження, наукова новизна, апробація та публікації щодо досліджуваної теми; двох розділів, п'яти підрозділів, висновків до 1 і 2 розділів, висновків, списку використаних джерел (66) та додатків (10).

Загальний об'єм роботи становить 135 сторінок, із них основного тексту 81 сторінка.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Життєвий шлях співачки Монсеррат Кабальє

В сучасному світі ми спостерігаємо за глобальними перетвореннями інформаційних ресурсів. Тепер це галузь світової економіки, яка відкриває широкий доступ до сучасних технологій, науки та культури і водночас впливає на трансформацію людства. Тому зараз більшість потрібної інформації ми знаходимо в безмежному просторі мережі інтернет. Усі телевізійні канали мають свої офіційні сайти, на яких збережена достовірна інформація, цікаві факти, культурні програми, інтерв'ю з відомим людьми та багато іншого. Тож переглянувши велику кількість статей, записів концертів, відгуків глядачів та музичних критиків, прослухавши інтерв'ю з великою співачкою ХХ століття Монсеррат Кабальє, визначаємо певні теоретичні основи нашого дослідження. Іспанська оперна діва володіла технікою віртуозного співу бельканто, її сопрано впізнавали у всьому світі. Монсеррат Кабальє мала найширший діапазон голосу, яскравий тембр і неперевершену майстерність, за допомогою яких і підкорила головні сцени провідних оперних театрів планети. Вона стала лауреатом різноманітних премій, також є Послом Миру, Послом доброї волі ЮНЕСКО та Почесним послом ООН.

Узагальнимо біографічні дані та хронологічну послідовність життя великою Монсеррат Кабальє. Народилася 12 квітня 1933 року, у бідній католицькій родині, де працююча Анна Кабальє ошчасливила свого чоловіка. Щоб вимовити повне ім'я співачки потрібне тренування, адже звучить воно так – Марія де Монтсеррат Вівіана Концепсьон Кабалле і Фолк. Батьки маленької дівчинки назвали її в честь Святої Богородиці – Марії та на честь гори Монсеррат, яка була розташована недалеко від її місця народження. Батьки хотіли, щоб ім'я оберігало їхню дочку в майбутньому від усіх

труднощів та негараздів, так і вийшло. Ім'я не тільки вірно служило їй талісманом, але ще і прославило на весь світ.

З особистих спогадів Монсеррат Кабальє та запису біографічних даних нам стало відомо, що батько майбутньої відомої співачки працював на хімічному заводі, а мати була домашньою робітницею. Так як сім'я жила бідно, грошей на навчання не вистачало, то мати була змушена заробляти хоч якісь кошти в різних місцях, а маленька дівчинка допомагала їй у цьому. Тому разом з мамою майбутня співачка працювала швачкою на ткацькій фабриці, кравцем у швейній майстерні, а також продавцем у магазині. Відомо, що родичі по материній лінії були депортовані в СРСР. Вони ще й досі живуть в Санкт-Петербурзі і з радістю зустрічали Монсеррат в себе в гостях, яка в своє чергу завжди привозила подарунки із-за кордону.

Про своє дитинство Монсеррат згадує так: «Мій батько був інвалід, адже під час Громадянської війни куля потрапила в груди і пошкодила аорту, він вижив завдяки декільком дуже серйозним операціям. Йому було дуже важко, але він ходив на роботу, хоч і часто доводилося її переривати задля відпочинку. Тому, щоб допомогти сім'ї я змушена була йти на роботу в дванадцять років» [43]. Батьки робили все для того, щоб заробити додаткові гроші і заплати за навчання, адже все що вони прагнули понад усе – це дати дочці гарну освіту.

Слід зазначити, що маленька Монсеррат з дитинства любила співати. Першими слухачами були батьки. На сімейних святах вона виконувала пісні улюблених артистів. Сумнівів не було, що у дівчинки талант. Також Кабальє з самого дитинства обожнювала класичну музику, тому могла часами слухати арії на пластинках, саме тоді і вирішала продовжувати займатися у цьому напрямку. Монсеррат згадувала, що ця любов до музики була в усіх членів родини і казала, що «в нашій сім'ї дуже любили слухати класичну музику, тому заради можливості купити нову платівку або квиток на концерт економили на всьому. В будинку дуже часто були розмови про симфонічну

музику, і дуже рідко про оперу, адже вона чомусь батькам не подобалася, тому і я не одразу полюбила оперу» [42].

За свідченнями співачки Монсеррат Кабальє, в дитинстві вона була мовчазна і відлюдькувата, за це її недолюбливали однокласники. З неї сміялися, що вона ходила в школу в одній і тій же сукні, адже сім'я була бідна і грошей вистачало не на все. Тому дівчинка вдень навчалася, співала, вивчала додатково іноземні мови, а ввечері працювала на фабриці. Згадує, що після громадянської війни вони були в скрутних умовах, але щасливі, що бабуся і дідусь залишилися живі. Звісно, тоді ще юна Монсеррат ще не знала, що в майбутньому її виконавством будуть захоплюватися мільйони, вчитися її вокальним технікам та закохуватись у її голос.

Коли Монсеррат було усього 7 років, то вона виконувала кантати Баха, бо їй дуже подобалося співати, але зовсім не мріяла про велику вокальну кар'єру, бо ще на той час не дуже любила оперу. У 9 років вступила до музичної школи при Барселонському оперному театрі «Ліцео». Там викладачі помітили її красивий тембр і сильний голос, почали наполягати професійно займатись вокалом. Згодом вона почала відвідувати оперні спектаклі в барселонському «Ліцео». А от одного разу коли Монсеррат поверталася з театру після перегляду опери вона ридала всю дорогу, адже на стільки була пронизана сюжетом а й сумувала, що померла головна героїня - мадам Батерфляй. Дівчинка вивчила арію героїні, слухаючи стару платівку і співала її скрізь, от тоді і вирішила, що стане відомою і багатою оперною співачкою. Також з дитинства Монсеррат вивчала французьку та італійську мови, паралельно при всьому цьому отримувала свою освіту.

Слід зазначити, що Монсеррат Кабальє чотири роки навчалася у консерваторії «Ліцео» у класі Еугенії Кеммені, яка була її першим та найголовнішим учителем. Еугенія була угоркою за національністю, колишньою чемпіонкою з плавання, що дало їй корисні ідеї в професійній діяльності задля досягнення високої майстерності. Монсеррат мала чудові

природні дані, тому Еугенія додавши творчості та професіоналізму зробила з алмаза справжній діамант. Викладач, ще невідомої співачки Кабальє, розробила свою систему дихання, в основі якої було укріплення мускулатури, торса та діафрагми, що надзвичайно важливо для вокального майбутнього. Згодом сама Кабальє зізнавалася, що вона користувалася цими вправами та розспівками усе життя. Монсеррат розспівувалася вранці, а перед цим робила дихальну гімнастику протягом двох годин. Як сказала Монсеррат в інтерв'ю журналістам: «Мені ще в дитинстві вселили, що, вибираючи цю професію, ти вибираєш пекельну працю. Нехай улюблену, але пекельну. Це схоже на спорт: перестаєш тренуватися – перестаєш перемагати» [42]. Тому оперна дівка своєю тотальною працею завдячує здобутій світовій славі.

«Вона співала дуже довго, співала дуже багато. До того ж це були найцікавіші партії. А який чудовий голос ... Навіть за тими записами, які у нас з вами зараз є, можна вчитися правильному і справжньому звуковеденню», – поділилася думкою про Кабальє співачка Ірина Богачова [36].

Прийнято вважати, що професійна кар'єра великої співачки почалася із випускних екзаменів. А саме з того моменту коли співачка отримала найвищий бал на цих іспитах. У 1954 році вона з відзнакою закінчила Філармонійний драматичний ліцей Барселони. Педагоги, в один голос стверджували, що Монсеррат справжній самородок, адже вона на своїй педагогічній ниві бачили різних співаків.

Завдяки цьому її помітив відомий меценат Бельтрані Мата, з його посилу молода дівчина потрапляє у трупу оперного театру у Флоренції. Згодом всі оточуючі їй почали наполягати на поїздку в Італію, щоб вона спробувала влаштуватися в театр, але так як її сім'я не мала коштів на поїздку, то знову знайшлися меценати, які погодилися сплати їй всі витрати.

У 1956 році Монсеррат Кабальє стає солісткою оперного театру Базеля, переїхавши на рік у Швейцарію. Після свого вражаючого дебюту у опері Джакомо Пучіні «Богема», співачку почали запрошувати до оперних колективів інших міст Європи, таких як Мілан, Лісабон, Барселона та Відень. Так і розпочався довгий музичний шлях оперної діви.

Але справжнє міжнародне визнання прийшло до Монсеррат Кабальє в 1965 році, коли вона замінила американську співачку Мерилін Хорн в партії Лукреції Борджіа в Нью-Йоркському Карнегі Хол. Її виступ став сенсацією у світі опери. Зал аплодував незнайомій співачці протягом 20 хвилин.

Провідні критики говорять, що Монсеррат Кабальє стала наступником Марії Каллас, адже так співпало, що в тому ж році Марія Каллас оголосила про закінчення своєї вокальної кар'єри. Тож на музичному Олімпі одразу загорілася нова зірка, яку стали називати новим «найкращим сопрано світу». Та все ж таки для Монсеррат Марія Каллас завжди була її оперним кумиром.

Щодо зовнішності Монсеррат Кабальє, то слід зазначити, що в юності співачка була досить струнка. Все змінилося після серйозної автомобільної катастрофи, в яку вона потрапила у молодості. Лікарі буквально витягували Кабальє з того світу, але після травми голови атрофувала область мозку, що відповідає за обмін ліпідів (простіше кажучи – за спалювання жиру в організмі). Сама Монсеррат в інтерв'ю коментує свою особливість так: «Коли я випиваю склянку води, моє тіло реагує так, ніби я з'їла торт» [43]. За рік вона набрала більше сорока кілограмів, а потім вже не могла схуднути. При зрості 161 см важить більше ста кілограмів. Відтоді вона дотримувалася специфічних дієт: взагалі не вживала алкоголь - лише воду, а їла переважно зелень, фрукти, овочі та зернові. Відомо, що співачка була вегетаріанкою. Практично все життя Монсеррат не їла м'ясо а також обмежувала себе від шкідливої, калорійної і жирної їжі. А особливості фігури приховує за допомогою суконь особливого крою. Проблеми з цього не

робить і зазначає що: «У світі так багато прекрасного, крім смачної їжі! Крім того, я не дуже люблю готувати»[43].

Досліджуючи життєвий шлях Монсеррат Кабальє, слід розповісти про її сімейний стан. Прекрасна історія кохання співачки тривала 54 роки. Вона була дуже щаслива в цих стосунках. Саме з Бернабе Марті Монсеррат зрозуміла, що сім'я – це найголовніше в житті. Було зібрано деякі фото з її дитинства, юності та в сімейному колі. (Дод. А)

Чоловік співачки справжній красень Бернабе Марті був знаменитим тенором у середині ХХ століття. Він старший за Кабальє на 5 років, та все ж вони разом прожили щасливе життя і зізнавалися, що були закохані з першого погляду. Все почалося з одного цікавого випадку. Двадцяти дев'ятирічна Монсеррат Кабальє 1962 році потрапила на оперний спектакль Барселонської «Las Arenas», де і почула вперше голос майбутнього чоловіка. Тоді Монсеррат вирішила, що вони можуть бути разом, але поки що тільки на сцені. За лаштунками співачка вирішила познайомитися з 34-річним тенором Бернабе Марті. Але знайомство пройшло не так як вона сподівалася, він був таким стриманим і холодним, що Кабальє, засмутилась, адже він не такий як на сцені.

Через декілька місяців під час репетиції опери «Мадам Батерфляй» партнер Кабальє захворів і вона, як виконавиця головної партії вирішила запросити Бернабе Марті для заміни у оперу. Відомий співак погодився, але так як він їхав з іншого міста, то не встиг вивчити роль, тому перша оркестрова репетиція пройшла жахливо, але Монсеррат його підбадьорювала та хвалила, таємно боячись майбутньої прем'єри. Але, на щастя, все пройшло непогано, публіка була вдячна тенору-рятівнику і подякувала шаленими оплесками. За збігом обставин в опері була сцена поцілунку, от Марті і поцілував Монсеррат з такою пристрасстю, що вона ледь не зомліла. Цей поцілунок був такий довгий, що оркестр затих і вся публіка чекала, що буде далі.

То і було кохання з першого погляду, Монсеррат зізналася, що була і щаслива і зла одночасно. В антракті роздратовано сказала йому «Як Ви могли поступити так нескромно з леді на очах у публіки?», на що Марті відповів «З леді – не міг, а з жінкою, яка називає мене занадто сором'язливим – міг. І зробив це із задоволенням!»[41]. Монсеррат була розгублена, але оцінила сміливість Бернабе і хоча вони бачилися лише декілька разів, зрозуміла – що це кохання всього її життя. Незабаром вони зустрілися в ресторані «Мілан», куди Марті запросив її на вечерю, там він сказав, що дуже цінує свою свободу і не спішить одружуватися. Для Монсеррат все було набагато серйозніше, чоловік це помітив і делікатно змінив тему розмови. І згодом вони попрощалися. В кінці січня 1964 року Бернабе двічі телефонував Монсеррат. Вперше – щоб побажати успіху перед виставою. Другого разу, щоб повідомити, що завтра приїде в Марсель, бо хоче сказати щось важливе. Наступного дня він приїхав до неї додому, одразу звернувся до мами Анни: «Сеньйора Кабальє, я проста людина не знаю усіх дипломатичних дрібниць, тому прошу у Вас серце і руку Вашої дочки». Жінки застигли в здивуванні, та все ж Анна сказала, що краще запитати в дочки. В той же день назначили день заручин. А через декілька місяців під час виступу з оперою «Мадам Батерфляй» Бернабе подарував каблучку Монсеррат, щоб офіційно закріпити пропозицію. День весілля було назначено на 14 серпня. На той момент їй було 31 рік, і співачка більше не сподівалася одружитися. Та все ж таки, доля послала перше кохання, що, народилося з першого погляду і залишилося на все життя. Бернабе і Монсеррат потім часто виступали на одній сцені разом. Але незабаром чоловік покинув кар'єру співака. Вважається, що через проблеми із серцем, а за іншими джерелами, що це заради дружини та родини. А Монсеррат швидко стала відомою і в своїй країні і далеко за її межами. Та все ж, де б Кабальє не була на гастролях, Бернабе завжди на зв'язку, хоча він не ревнував свою кохану, а гордився, що вона його дружина.

Відзначимо, що вони одружилися 1964 року в храмі на тій же священній горі Монтсеррат. А в день весілля сталася не досить приємна пригода. Адже вважається, що Монсеррат дуже зібрана на сцені, і навпаки дуже неорганізована в житті. Наречена запізнилася на власне весілля. Дівчина та її мати Анна їхали до храму на старенькому автомобілі, але почалася злива, дорога до священної гори розмокла, машина застрягла в багнюці і перестала заводитись. Жінки змокли вщент і їм довелося зупинити зустрічні машини. На щастя, якийсь добрий водій підвіз їх до храму. Хоча вони мали недосить привабливий вигляд у мокрих сукнях, та все ж дісталися до потрібного місця і весілля відбулося. Наречена пішла до вівтаря, а те що був дощ, то це стало хорошим знаком: шлюб був щасливим.

Зазначимо, що подружжя мало двоє дітей, у 1966 році народився син Бернабе, та через 6 років дочка Монсеррат. Син теж обрав творчу професію, але не став відомим. А от донька Монсеррат, стала оперною співачкою, як її батьки. Вона часто виступала з матір'ю на одній сцені, а в кінці 90-х років брали участь у програмі «Два голоси, одне серце», якою відкривався оперний сезон Європи. Згодом Монсіта брала з собою шестирічну дочку Даніель на сцену і три покоління разом радували глядачів вокальними композиціями. Вона зізнавалася, що виступати з матір'ю трішки страшно, боїшся, що щось не вийде, але потім розслабляєшся, чуєш як прекрасно звучить голос мами і прагнеш співати так само професійно – і все виходить. Тепер Монсеррат Кабальє-Марті одна з провідних оперних співачок Іспанії.

Варто сказати, що Монсеррат Кабальє зовсім не світська жінка, вона не любить бувати на прийомах і святах. У неї мало друзів. І зазвичай одразу після закінчення вистави вона усамітнюється в готельному номері. А як тільки з'являється можливість, відразу ж поспішає в свою прекрасну квартиру в Барселоні, але кожні вихідні, свята та відпустки проводить з родиною у великому маєтку за сотню кілометрів від каталонського міста.

Співачка дуже любить свою сім'ю, спільні сніданки та прогулянки надихають її.

Вона розповідала, що вдень переважно кожен займається своїми справами. Ввечері Монсеррат часто сиділа перечитувала листи, отримані з усього світу, і писала відповіді, але коли таких листів було дуже багато, то їх читали в офісі і писали відповіді, а Монсеррат повинна була лише підписати їх. Важливо сказати про те, що співачка дуже любила малювати, багато картин у неї було зеленого кольору. А на річницю весілля вона подарувала чоловікові рожеву картину «Світанок в Піренеях». Бернабе Марті цінував такі подарунки і талант дружини. Як говорила Кабальє: «Мій чоловік з 1976 року більше не співає, він став сім'янином і господарем. Ростить мигдалеві дерева, робить вино і вирощує худобу. Дуже добре доглядає дітей. Я безмежно люблю бувати тут з родиною в нашому маєтку. Природа, зелень, тиша дарують дивовижне відчуття спокою та відпочинку для душі. Тут я можу спокійно займатися улюбленими справами. До речі, мої діти теж дуже люблять жити за містом» [1]. Далі знову на гастролі. Та все ж таки, вона зізнавалася, що найголовніше для неї це сім'я, а потім робота, а музика з нею все життя. «Я щаслива, що змогла зробити таку вокальну кар'єру, але важливіше те, що я змогла створити таку чудову сім'ю, я горджуся цим і пишаюся своїми дітьми» [1]. Свідченням цього є те що вона одного разу зірвала запланований концерт, квитки уже були завчасно продані, але співачка дізнається, що в неї захворів син. Негайно все залишає і їде в Іспанію. Директор театру подав на неї в суд, але програв справу. Син одужав, вона продовжила концертну діяльність, та все ж таки доказала, що сім'я для неї понад усе.

Зазначимо, що головним принципом хороших стосунків у сім'ї – Монсеррат вважала рівність усіх її членів. Цього вона навчилася у своїх батьків, вдома змалечку дівчинка бачила, що ніхто ні над ким не володарює. Тому тепер так само виховує і своїх дітей. Всі поважають один одного, їхній

характер та індивідуальність. А ще Монсеррат не хотіла, щоб її діти страждали від того, що вона відома зірка. «Я надіюся, що для сім'ї та друзів я все ж таки важливіша, ніж для мистецтва. І коли я закінчу вокальну кар'єру, не потрібно мене жаліти. Я щаслива. Життя прекрасне, головне не перевантажувати його проблемами, що існують у нашій голові, та не робити помилок», – говорила Монсеррат Кабальє [23]. Тому вона намагалася приділяти сім'ї весь вільний час і виконувати усі обов'язки, балувала дітей та чоловіка смачною випічкою. Це мабуть передалося у спадок їй від мами.

Важливо сказати про те, що Монсеррат Кабальє дуже різнобічно розвинена особистість крім малювання вона чудово водила автомобіль, любила плавання та живопис. Ще однією її пристрастю було море. Вона розповідала, що часто згадувала дитинство і прогулянки з батьком по набережній. В пам'яті зберігся момент як одного разу під час прогулянки він їй сказав: «Якось, ми все-таки переплинемо море, океан і потрапимо в Америку» [23]. Пройшло багато часу, і кожен раз коли співачка була в морі завжди згадувала ті уявні подорожі з батьком.

Слід зауважити, що Монсеррат Кабальє мала насичений графік концертів і виступала на сценах найкращих оперних театрів майже по всьому світу, тому подорожувала дуже багато. Вона мала в своєму репертуарі не лише оперні твори, а й інші жанри рок-, поп- та електронної музики. Адже співачка співпрацювала з багатьма знаменитостями. Наприклад, композиції з грецьким виконавцем електронної музики Вангелісом і дуети з Джонні Холідеєм і Лізою Нільссон. А в 1988 році найважливіша творча співпраця з Фредді Меркьюрі. Також співала в дуеті і мала дружні стосунки з російською прямою Оленою Образцовою та Миколою Басковим.

Монсеррат Кабальє з усмішкою згадує знайомство з Оленою Образцовою, яка одного разу відвідала її концерт, потім прийшла до гримерки і впала на коліна: «Я кланяюся вашому таланту!». Вона зняла хутрянний комір – гаржетку і хотіла подарувати Кабальє в подарунок. На що

Монсеррат змахнула руками і жартуючи сказала, що їй вистачить цього хутра хіба що на рукавички або шапку. На наступній зустрічі все сталося навпаки – Кабальє впала на коліна у похвалах співачки Образцової. Вона ж пожартувала у відповідь «Потрібен домкрат, щоб підняти це величезне тіло з колін». Співаки з тих пір стали дружити, і досить близько, адже кілька років тому Кабальє запросила дочку Образцової у Барселону, допомогла молодій співачці, і вони навіть виступали разом.

У 80-х рр. мер Барселони запросив Кабальє взяти участь у підготовці до Олімпійських ігор-92. Співачка розмірковувала: потрібне щось сучасне, молодіжне, і це, очевидно, не опера. Так народилася ідея співпрацювати з рок-зіркою Фредді Меркьюрі, лідером гурту «Queen». Він погодився одразу ж після першого дзвінка. Так у 1988 році народився мега-хіт «Барселона», який став головним у альбомі з 8 композицій, який вони згодом записали. Крім творчої співпраці між оперною дивою та рокером склалася досить міцна дружба. Співачка розказує, що ексклюзивним шампанським, яке Фредді подарував Монсеррат, вона пригощала гостей на весіллі дочки у 2006 році. Цим самим вшанувала пам'ять про співака.

Нами було досліджено, що Монсеррат Кабальє дуже плідно та багато працювала заради того, щоб здобути таку світову славу. Доказом цього є важкий початок побудови її творчої кар'єри. Адже досить неприємна історія сталася, коли молода Монсеррат після випускних екзаменів вирішила підкорити Італію. Приїхавши туди на концерт її зустрів якийсь місцевий імпresаріо і некоректно сказав, що такій товстій людині нічого робити на сцені, а краще йти шукати собі такого самого товстуна родити йому дитину та пекти пироги. Кабальє ледь не заплакала від образи. Дізнавшись про таку ситуацію брат Карлос сказав, що він стане її особистим імпresаріо. Він виконував свою функцію якнайкраще, тому далі кар'єра Кабальє розвивалася більш ніж успішно. Саме Карлос наполіг, щоб сестра познайомилася з Меркьюрі. Відомо, що будучи уже світовою зіркою оперної сцени Монсеррат

Кабальє допомагала молодим виконавцям стати відомим на сцені, брат Карлос це підтримував. Тож вони доклали всіх зусиль, щоб молодого співака Хосе Каррераса почали впізнавати у сфері класичної музики. А згодом він став постійним партнером Монсеррат Кабальє на сцені після чоловіка. Також брат і сестра допомогли Хосе одужати від раку крові.

Зазначимо, що з кожним ювілеєм шанувальники Кабальє стверджували: так, роки беруть своє, але її божественний голос сопрано та вишукане бельканто не втрачає фарб - голос навіть начебто молодшає [18]. Секрет розкрила сама співачка в одному інтерв'ю. Виявляється, вона щодня робила спеціальну дихальну гімнастику близько двох годин, якої її навчила Е. Камені ще в консерваторії. «Вправи схожі на звичайну гімнастику. Роблю їх все життя, по дві години на день. Це крім репетицій. Тому мій голос і не втрачає своєї якості», - розповідала прима [29].

Також слід зауважити, що все ж таки були в Монсеррат Кабальє і серйозні проблеми. У 1992 році на концерті у Нью-Йорку співакці стало погано, її забрали до лікарні, а там діагностували рак. Лікарі наполягали, що негайно потрібна операція. Але її друг Лучано Паваротті порадив не поспішати і спочатку звернутися до швейцарських лікарів, адже там лікувалася його дочка. І, на щастя, в операції не було необхідності, співачка змогла побороти хворобу без хірургічного втручання. І прожила після цього ще 26 років, незважаючи на те, що їй пророкували лише 2 роки життя через онкологію. Найголовніше тоді було запобігати стресових ситуацій. А так як сольна кар'єра додавала багато хвилювань співакці, то вона вирішила трішки обмежити себе в такій активній концертній діяльності і продовжувала боротися за своє здоров'я. Та через деякий час зрозуміла, що саме сцена її надихає, тому далі почала давала сольні концерти, а згодом знову повернулася в оперу і виступала в рідній Барселоні.

Слід згадати також про 2002 рік, коли Монсеррат Кабальє потрапила в автокатастрофу, в результаті якої в подальшому пересувалася на милицях і

колясці. Та все ж таки, вона продовжувала концертну діяльність. Через 10 років її здоров'я ще раз сильно похитнулося. Будучи хворою, Монсеррат Кабальє приїхала в Єкатеринбург на гастролі. Але в ніч перед благодійним концертом у неї стався напад. Лікарі поставили діагноз «мікро-інсульт» і «перелом плечової кістки». Її негайно доправили в Іспанію, де вона лікувалася.

Монсеррат Кабальє була надзвичайною артисткою, адже вона нічого не боялася, і якщо її чекав глядач, її не могла зупинити ніяка небезпека. У 2013 році Кабальє перед концертом в Єревані відвідала Нагорний Карабах, спірну територію, яку офіційний Баку вважає окупованою Вірменією. Співачка дала концерт, після чого її оголосили персоною нон- грата в Азербайджані.

З публіцистичних джерел нами було досліджено, що важким для Монсеррат Кабальє видався і 2015 рік. Адже тоді у співачки сталася неприємна ситуація, вона отримала термін за податкове шахрайство - шість місяців в'язниці та величезний штраф у розмірі 255 000 євро. «Так, я це визнаю» - це все, що Кабальє сказала у суді. Вона майже п'ять років не сплачувала податки на доходи від концертів, які вона проводила по всьому світу, незважаючи на свій уже досить поважний вік. Прокуратура підрахувала, що Кабальє заборгував скарбниці 500 000 євро. На щастя, їй вдалося подати апеляцію до прокурора, і попереднє рішення її було замінено на умовне покарання. Добре, що так все склалося, адже людина нещодавно перенесла інсульт навряд чи витримала б перебування у в'язниці. На початку 2017 року конфлікт між владою та Кабальє був повністю врегульований.

У 2018 році оперна дівка відсвяткувала ювілей 85 років у Києві. І не дивлячись на поважний вік та проблеми зі здоров'ям, вона ще давала концерти. У 2018 році приїздила в Москву з концертом у Кремлівському палаці, а також була гостею в шоу «Вечірній Ургант», де розповіла про свій концерт. Атмосфера була досить теплою та сімейною, адже на сцені разом із Примою була дочка Монсеррат Марті та внучка Даніела. Всього було 16

номерів, Монсеррат Кабальє виконала лише 7, і на сцені була в інвалідному візку.

Відомо, що в кінці вересня вона знову потрапляє до лікарні через проблеми з жовчним, та все ж їй прогнозували одужання. Та, на жаль, через декілька днів стався рецидив і 6 жовтня 2018 року на весь світ оголосили сумну новину – в Барселоні в лікарні померла оперна дівка Монсеррат Кабальє. Її поховали на Барселонському кладовищі поруч з її батьками.

Важливим є те, що співачка активно займалася благодійністю, вкладаючи немало часу і коштів. Вона була Почесним послом ООН, Послом доброї волі ЮНЕСКО і засновником Фонду допомоги хворим дітям. Монсеррат брала участь в благодійному концерті в Москві «Зірки світу – дітям». Відзначимо, що проект «Зірки світу – дітям» посідає окреме місце в серці співачки. Вона говорить: «Цей проект особливий: вилучені кошти йдуть на допомогу обдарованим дітям-інвалідам. Я відчуваю себе нібито зобов'язаною перед цими дітьми і необхідною їм. Я вірю в дива, створені людиною». А своє 60-річчя відзначила грандіозним концертом у Парижі, відправивши всі виручені від нього кошти Всесвітнього фонду дослідження СНІДу.

Цікавим фактом є те, що у Монсеррат Кабальє була незмінна традиція – завжди на Різдво бути з родиною і виступати в рідній Барселоні. Це сталося в певній мірі задля подяки сеньйору Бертрану, який колись повірив у неї, дав гроші на навчання і тим самим «квиток у щасливе майбутнє та успішну кар'єру».

Отже, слід сказати, що багато сучасних зірок у своїх спогадах з великою повагою говорять про Монсеррат Кабальє так : «Я шкодую, що не була з нею знайома. Я завжди слухала її найперший спектакль і вважаю, що такі голоси з'являються раз в 100 років» – Т. Гвардцителі [36].

Як бачимо, завдяки самовідданості мистецтву співу Монсеррат Кабальє вже при житті здобула всесвітню славу, отримуючи безліч нагород у рідній

державі та за кордоном. Це були і Державні та громадські іспанські нагороди і звання. (Дод Б) З впевненістю можна сказати, що життєвий та творчий шлях Монсеррат Кабальє є взірцем для поколінь прихильників світового вокального мистецтва.

1.2 Становлення творчої кар'єри та світова слава Монсеррат Кабальє

Дослідження становлення творчої кар'єри Монсеррат Кабальє та здобуття світової слави досить цікавий творчий процес. Так як Монсеррат Кабальє одна з найвідоміших оперних співачок ХХ століття, то багато музикознавців зверталися до її творчої скарбниці. За всю творчу кар'єру оперна діва виконала близько 125 різних оперних партій, 800 камерних творів, випустила понад 100 альбомів.

Слід зазначити, що репертуар Монсеррат Кабальє надзвичайно великий, та все ж таки, вона дуже добре володіє музичною мовою романтичних, ліричних барочних опер. Яскраво виразити вокальну майстерність співачці дають можливість партії опер таких композиторів як В. Белліні та Г. Донецетті. В їхніх творах чарівна Кабальє розкривала усю силу та красу свого голосу. Також серед музичного репертуару співачки важливе місце займають опери композитів Дж. Верді, Дж. Россіні, П. Чайковського. Багатогранний репертуар висвітлено у додатках (Дод. В).

Італійський період

Одразу після закінчення консерваторії натхненна Монсеррат Кабальє вирішила підкорити Італію, та швидше реалізувати кар'єру оперної співачки. «Я думала це буде легко. Ми з мамою відправилися в Італію, столицю бельканто. Поїхали в Мілан, та на жаль, спочатку було багато невдач, усі театри відмовляли, для мене немає місця», – згадує співачка [42]. Для неї це була велика перевірка, коли в Італії в одному з театрів імпресаріо їй сказав, що вокальна кар'єра, то не для неї. Вона повернулася до Іспанії засмучена. На щастя, її брат Карлос не потерпів образ в сторону сестри, він вірив у її талант, пишався нею. Тому вирішив стати її імпресаріо і самостійно супроводжувати до Італії. Згодом спроби відновилися. Монсеррат вирішила повернутися в Італію, розпочала з Неаполя, щоб проїхатися всіма містами і

пройти проби в театр. Та на жаль, ніхто не вірив у її голос, в Римі сказали, що їй краще змінити професію. Нарешті у Флоренції отримала позитивну відповідь. В театрі художнім керівником був Франческо Січіліані, який дав їй роль в опері «Коротке життя». Але чомусь оперу відмінили, і знову ця поїздка була безуспішною.

Та нарешті доля усміхнулася у Швейцарії, у 1956 році вона стала солісткою Оперного театру Базеля. Її професійний дебют відбувся 17 листопада 1956 року – вона співала «Мімі» в опері «Богема» Дж. Пуччіні на сцені Базельського театру. Сцена цього театру стала на наступне десятиліття основним оперним майданчиком для співачки. Там вона виконала безліч партій в операх різних епох і стилів. Кабальє співала партію Паміни в «Чарівній флейті» В. Моцарта, Марини в «Борисі Годунові» М. Мусоргського, Тетяни в «Євгенії Онєгіні» П. Чайковського, Аріадни в «Аріадна на Наксосі». Виступала з партією Соломії в однойменній опері Р. Штрауса, виконала головну партію Тоски в однойменній опері Дж. Пуччіні та багато інших.

Слід зауважити, що все таки, поступово у 1956-1965 роках Монсеррат Кабальє починає виступати на сценах оперних театрів Європи, співала в Мілані, Відні, Барселоні, Лісабоні. Там вона виконала безліч ролей різних опер, партії були не завжди головні, але важливо те, що вона виступала, хоча це був досить важкий період у становленні її творчої кар'єри. У 1958 році вона співає у Віденській державній опері, а у 1959 році Кабальє увійшла в трупу Бременського оперного театру (ФРН). І згодом у 1960 році вперше з'являється на сцені «Ла Скала». У 1962 році співачка повернулася в Барселону і дебютувала в «Арабеллі» Ріхарда Штрауса.

Дуже важливим був наступний етап, адже зовсім неочікувано до неї прийшов справжній успіх, аж в Америці. У 1965 році відбувся виступ на сцені «Карнегі-холла» в Нью-Йорку, коли Монсеррат була на заміні Мерілін Хорн, адже та саме була в лікарні. Вона виконувала партію Лукреції Борджіа,

доволі складну, але красиву. Молода співачка отримала 30 хвилин оплесків, овацій та викриків «Неперевершено!». Після цього на американський шпальтах з'явилися статті де писали: «Коли Кабальє заспівала свою першу арію щось змінилося в атмосфері. На секунду здавалося, що люди перестали дихати ...». Це і є підтвердження її великого таланту. Цю ситуацію Монсеррат Кабальє коментує так: «Я обговорила цю заміну з антрепренером, який попросив мене це зробити. І я сказала йому, що не готова. Замінити (як дублер) – так, але виступати (як прима) – не буду. А він мені відповів: «Не потрібно виступати (бути примою), це концертна версія». І я це зробила. І все вийшло. Це було 19 квітня 1965 року»[36].

Зазначимо, що саме після цього виступу прийшов шалений успіх, безліч пропозицій та контрактів з найвідомішими оперними театрами світу. Це був саме той випадок, коли співачка прокинулася знаменитою. У тому ж 1965 році Монсеррат Кабальє виступала на Глайндборнському фестивалі і за запрошенням Рудольфа Бінга дебютувала в «Метрополітен опера», де виконувала геніальні партії з опер «Норма», «Трубадур», «Травіата», «Отелло», «Луїза Міллер», «Аїда». На сцені «Метрополітен опера» виступала до 1988 року.

Слід зауважити, що було здійснено дебюти 1969 року в лондонському «Ковент Гардені» і «Гранд Опера» в Парижі. Також голос Монсеррат звучав у Метрополітен-опера в Нью-Йорку, Віденській державній опері, на сцені опери «Ла Скала» в Мілані. Вона співала в таких історичних місцях, як Великий Колонний зал Кремля, Білий дім у Вашингтоні, Аудиторія Генеральної Асамблеї ООН в Нью-Йорку, Зал Народу в Пекіні.

А у 1970 році на сцені «Ла Скала», Монсеррат Кабальє заспівала одну з найкращих своїх партій з опери «Норма» Вінченцо Белліні. Пізніше, з трупкою прославленого «Ла Скала» в 1974 році Кабальє виступила в Москві з цією ж оперою. Це був перший раз, коли радянські слухачі могли насолодитися Великим Іспанським Сопрано. Після концерту було залишено

багато відгуків. «Цей приклад, залишився, я думаю, у всіх у вухах, не тільки у вокалістів, у всіх. Ці довгі лінії фрази, цей сріблястий, абсолютно незвичайний голос, ця статусність, яка абсолютно не заважала. Стояла така досить велика жінка і вокалізувала так, що сльози у всіх текли по обличчях», – згадує Любов Казарновська [36].

Сама Кабальє потім неодноразово говорила в інтерв'ю, що була вражена Великим театром. Була вражена його акустикою і називала його унікальним світовим явищем. З тих пір, дружба з Росією переросла в справжню любов. Оперна дівка не раз приїжджала з гастролями до Москви.

У 1976 році на 18 церемонії «Греммі» Кабальє присудили премію за виконання кращого класичного вокального соло.

Було досліджено в біографічній та творчій сторінці багато цікавих та специфічних моментів. Одна з ситуацій була 1982 року 14 грудня, коли у міланському театрі «Ла Скала» була запланована опера Г. Доніцетті «Анна Болейн» за участі Монсеррат Кабальє. Але сталося горе і за хвилину до підняття ширми було повідомлено, що співачка захворіла і не зможе виступати. Щоб не зірвати захід в театрі відбулася заміна, яка дуже засмутила глядачів та фанатів оперної дівки. Американка Рут Фолькон будучи уже на сцені чула багато образливих слів від відвідувачів театру. Обурені та засмучені глядачі ображали також директора театру «Ла Скала» Бадіні та художнього керівника Січіліані. Все через те, що для них був дуже бажаним виступ саме Монсеррат Кабальє.

Щодо творчого репертуару слід зауважити, що за думками музикознавців найвідоміші та найуспішніші ролі великої Монсеррат Кабальє відносяться до виконання таких партій:

- партія Норми в однойменній опері Вінченцо Белліні;
- партія Імоджене в опері Вінченцо Белліні «Пірат» (партія з репертуару епохи бельканто і, за визнанням самої Кабальє, найважча в її репертуарі за всю кар'єру);

- партія королеви Єлизавети в опері Гаetano Доніцетті «Роберто Девере»;
- партія Леонори в «Трубадури» Джузеппе Верді.

Варто сказати про те, що оперна співачка вважає, що в її репертуарі є й неуспішні партії. Вона стверджує, що це «Медея» Керубіні. «Я розуміла, що мій голос непідходящий для цієї партії, але вона на стільки красива, що я не змогла її не заспівати», - згадує Монсеррат. Хоча публіка була в захваті, музичні критики теж задоволені виконанням, а самокритична Монсеррат стверджує, що це провал. Щодо романтиків, то Монсеррат Кабальє захоплювалася творчістю Ріхарда Штрауса. І головна партія з опери «Соломеї», Ріхарда Штрауса була її найулюбленішою.

За визначенням фахівців репертуар Монсеррат Кабальє – один з найбільших серед усіх співачок – володарок сопрано. Вона співала італійську, іспанську, німецьку, французьку, чеську і російську музику. Її шикарний голос звучав у найкращих театрах виконуючи близько 125 оперних партій, 800 камерних творів, провела кілька концертних програм і випустила більше сотні дисків. І в її планах було ще багато цікавого додати в свій репертуар, адже вона не хотіла завершувати свою музичну кар'єру не виконавши так багато красивих, хоч і маловідомих опер.

Співачка зазнається, що не лише вона є кумиром для мільйонів, а й у неї теж були кумири в своєму житті. Згадує ще 60-ті роки, коли вона починала свою кар'єру, то дуже захоплювалася Франком Сінатрою. Доля підготувала сюрприз, коли він потрапив випадково на спектакль, в якому співала Монсеррат, потім запросив її взяти участь у благодійному концерті, там вона заспівала сольо і в дуеті з ним. «Мені здавалося, що я сплю і це все зараз зникне», – емоційно згадувала Монсеррат Кабальє[43]. Допомогла побудувати кар'єру Хосе Кареросу, вибравши його партнером по сцені. «Музика – це мистецтво, яке об'єднує людей і державу», – стверджує

Монсеррат Кабальє[41]. Але співачка знає: щоб подолати суперечності, релігії та ідеології, потрібна ще твердість характеру, терпіння і мудрість.

Відзначимо той факт, що Монсеррат Кабальє декілька разів приїздила в Україну. Виступала на концертах в Києві, Дніпропетровську, Одесі. Брала участь у прес-конференціях на різноманітних українських телеканалах, де відповідала на запитання. Також давала інтерв'ю в різноманітні програми, такі як «Світське життя з Катериною Осадчою», «Квартал-95», велика кількість інтерв'ю у газети та журнали.

20 квітня 2006 року Монсеррат Кабальє була в Україні і від тодішнього президента України – Віктора Ющенка, отримала Орден княгині Ольги I ступеня – за видатні особисті заслуги в збагаченні світової оперної скарбниці, розвитку українсько-іспанських культурних зв'язків, багаторічну подвижницьку творчу діяльність [56].

У 2007 році оперна співачка приїздила в Київ з концертом, публіка прийняла дуже тепло і привітно, це вразило Монсеррат Кабальє. На українській сцені співала з солістом Національної опери Сергієм Магерою, якого відзначила власною премією.

20 грудня 2010 року в Києві відбувся запис новорічної програми «Студія квартал-95», головним сюрпризом було – виступ оперної дівки Монсеррат Кабальє. Співачка разом з Миколою Басковим виконала дві пісні «Очі чорні» і «Калинка-малинка». Перед тим, коміки звичайно розіграли сценку під назвою «Доторкнутися до зірки», зауважимо, що у Монсеррат дивовижне почуття гумору.

У листопаді 2011 року до Києва завітала легендарна оперна дівка – Монсеррат Кабальє. Концерт відбувся 11.11.11, в палаці «Україна» де вона співала у супроводі Академічного симфонічного оркестру України під керівництвом відомого диригента Хосе Колладо. На сцену 78-річна співачка вийшла без милиць та інвалідного візка, якими користується в повсякденному житті, через проблеми з ногами. Їй лише допоміг диригент,

галантно вивівши її попід руку. У фіналі співала в дуєті з українським оперним маестро – Володимиром Грижко. Зала була переповнена, квитки розкуплені заздалегідь, хоча до цього Монсеррат Кабальє вже приїздила в Україну з концертами не лише в Київ, а й у Дніпропетровськ та Одесу.

У березні 2013 року оперну діву запросили до Дніпропетровська як живу легенду на відкриття клубу «Opera». Тоді місцеві жителі не вірили у власне щастя, думали, що то двійник співачки. Але 20-и хвилинна прес-конференція довела, що приїхала справжня Монсеррат Кабальє. Дехто дивувався, що вона співатиме в нічному клубі, але вона зазначила, що виступатиме там, де її раді бачити.

У 2018 році знову заплановано гастролі до Києва, концерт заплановано на 14 квітня, але Монсеррат Кабальє приїхала заздалегідь і відсвяткувала свій 85-ий ювілей. Тому 12 квітня у київському готелі Fairmont Grand Hotel Kyiv відбулася святкова вечеря на честь ювілею легенди світової опери Монсеррат Кабальє. У столицю цього разу співачки приїздила з донькою Монсеррат Марті і її чоловіком, онукою Даніелою, племінницею, а також тенором Джорді Галаном і диригентом Рікардо Естрада. Знаменита родина насолоджувалась святковою вечерею і теплотою, з якою їх зустріли гості та шанувальники.

Вечір розпочався з урочистої зустрічі іменинниці «Віват, Монсеррат!», виконаного хором Національної телерадіокомпанії України і танцювального перформансу від Театру танцю Віталія Загоруйко. Пізніше всі гості та і сама Монсеррат Кабальє подивилися фільм про її життя, який зворушив її сім'ю і публіку до сліз.

Далі були вітання від українських зірок і гостей. Так, Ніна Матвієнко заспівала для Монсеррат а капела українську пісню «Журавлики одлетілі». Після чуттєвого виконання дві легенди обмінялись компліментами й обнялися. Злата Огневич також подарувала зворушливу пісню і, не

стримуючи сліз, подякувала оперній діві за її творчість і надзвичайний талант. Олександр Пономарьов теж прийшов з музичним дарунком.

Здивувала гостей оперним виконанням співачка Камалія, яка не тільки заспівала з Монсеррат, її дочкою і Джорджі Галаном в квартеті, а й виграла лот в 49 тисяч гривень, які будуть направлені до фонду «Мрія Марті».

Своїх шанувальників в Україні Монсеррат Кабальє попросила не купувати їй подарунки: «Заборонити дарувати не можу – все одно не послухають. Можу тільки сказати: «Дуже вас прошу – не витрачайте на подарунки величезні гроші! Адже навіть прикраси, в яких я виходжу на сцену, – це в основному біжутерія. А яка різниця, якщо і біжутерія, і діаманти сяють однаково? Та і, врешті-решт, важливо не те, що зовні, а те, що у тебе в душі», – вважає прима [23]. Тому крім величезної кількості квітів, Монсеррат Кабальє дарували прикраси, обереги, портрети й український коровай.

Розсмішила гостей маленька внучка Монсеррат Кабальє, яка несподівано для сім'ї зізналась ведучому вечора Анатолію Анатолічу і його колезі Наталії Холоденко, що не хоче бути співачкою, а мріє стати поліцейським.

В списку гостей крім раніше зазначених були ще й інші відомі українські «селебреті» Катерина Осадча, Слава Камінська з чоловіком Едгаром Камінським, Катерина Кухар з Олександром Стояновим, Наталя Валевська, Влад Дарвін, Олександр Кривошапко та інші.

Наприкінці вечора всіх гостей чекав святковий торт. Дочка й внучка легенди заспівали «Happy birthday to you». Завдяки мережі інтернет наше дослідження поповнилося яскравими з тієї прекрасної події. (Дод. Г)

14 квітня відбувся Великий сольний концерт Монсеррат Кабальє в палаці «Україна» у супроводі державного оркестру України. Оперна дівка весь час була на сцені зі своєю внучкою, і змогла сама виконати лише одну композицію – арію «Хабанера» з опери «Кармен», пояснила, що на більше

уже голосу не вистачить. Також традиційно участь у концерті брали дочка Монсеррат Монсі, тенор Джорджі Галлан і диригент Рікардо Естрада.

Слід сказати, що стиль Монсеррат Кабальє – це поєднання інтимності самого акту співу і високих пристрастей, сильних і все-таки дуже ніжних і чистих емоцій. Вона завжди була в радісному та натхненному настрої, насолоджувалася життям, музикою, спілкуванням з людьми і природою. Надзвичайною є її любов до всього що є навкруги. Їй багато разів доводилося помирати на сцені: Віолетта, мадам Батерфляй, Мімі, Тоска, Соломія, Адрієнн Лекуврер. Її героїні вмирили від кинджала і від сухот, від отрути або від кулі, але кожній з них дано було відчувати ту єдину мить, коли душа радіє, наповнена славою свого останнього польоту, після якого вже не страшно ніяке падіння, ніяка зрада. Про що б не співала Кабальє, в самому її голосі вже відчувалася насолода раю. Це й слухачів захоплювало, а її м'яке і одночасно сильне сопрано вражало усіх. Обози на сцені були просто вражаючі та неперевершені, маємо можливість споглядати світдини, які знайжено під час дослідження (Дод. Д)

Варто сказати, що творчістю великої оперної співачки цікавились та захоплювалися не лише музикознавці, а й режисери. Тому кіностудією «Морена фільмес» було знято фільм «Монсеррат Кабальє. По ту сторону музики», який заснований на спогадах Монсеррат і документальних зйомках, продюсером якого був Карлос Кабальє. Фільм присвячений 45-ій річниці її творчості.

Серед виконавців оперної музики ХХ століття ця співачка завоювала звання «неперевершеної». За її іменем немає шлейфу скандалів і сенсацій. Феноменальна музикальність, довершеність імпровізації, а ще її доброта та виняткове почуття гумору роблять її людиною не лише з золотим голосом, а й із золотим серцем.

Отже, творчий шлях Великої Монсеррат Кабальє є досить різноманітним та важким, а становлення світової слави – результатом

титанічної праці. Володарка відомого голосу сопрано підкорювала сцени найвідоміших світовий оперних театрів. Спочатку не віривши у власний успіх, через низку невдач, Монсеррат Кабальє засмучувалася, та найголовніше, що не здавалася. Великим важким трудом вона досягла таких висот. Творчість – це її життя, а музика – спосіб вираження емоцій та почуттів.

1.3 Співтворчість Монсеррат Кабальє зі світовими зірками вокального мистецтва

Висвітлення життєвого та творчого шляху Монсеррат Кабальє вказує на легендарну особистість виконавиці ХХ століття. Діва оперної сцени дарувала усім свою творчість понад 60 років. В її творчій скарбниці близько 125 оперних арій, 800 камерних творів, випущено сотня дисків, гастролі усіма відомими містами світу, виступи в найкращих оперних театрах, здавалося, що її талант не знав меж.

Та все ж, слід зазначити, що Монсеррат Кабальє була відома не тільки як сольна оперна співачка, а й багато дуетних номерів додали їй світової слави та мали важливе значення в особистому житті співачки. Монсеррат Кабальє із великим задоволенням співала із уже всесвітньовідомими зірками, а також ніколи не відмовляла вокалістам-початківцям, розгледівши в них неабиякий талант. Список її дуетів з іншими співаками доволі довгий, та все ж, зазначимо найбільш важливі та яскраві у творчій кар'єрі оперної діви. У додатках, у фото висвітлено концертну діяльність та творчу співпрацю Монсеррат Кабальє з іншими вокальними виконавцями (Дод. Е).

Завдяки дуету з Фредді Меркьюрі стала відомою серед мільйонів шанувальників року. І потім продовжує співпрацювати з рокерами. Наприклад з грецьким композитором, виконавцем електронної музики Вангелісом, який є одним з творців нового стилю Нью Ейдж. Записала два музичних твори («March with me» і «Like a dream»), які увійшли в альбом «Друзі на все життя» (Friends for life), де вона заспівала дуетом з різними відомими поп-зірками, включаючи Карлоса Кано, Джонні Холідея і Лізу Нілссон. В дуеті з Брюсом Дікінсоном Монсеррат виконала і записала найпопулярнішу пісню гурту «Квін» – «Богемну рапсодію».

Також зазначимо, що спільно зі швейцарською рок-групою Gotthard Монсеррат Кабальє записала рок-баладу «One Life One Soul» в 1997 році. А

у 2000 році вона разом з Аль Бано дали спільний концерт у Міланському соборі, який був виданий на DVD в серії «Jubilaem collection». Кабальє – одна з небагатьох оперних співачок, чиї поп-записи потрапляли в чарти. Серед шанувальників оперної співачки чималу популярність придбала пісня-балада «Hijodelaluna» («Дитя місяця»), яка вперше була виконана колективом з Іспанії «Месапо».

За час своєї кар'єри Монсеррат Кабальє виступала та співпрацювала з такими диригентами, як Леонард Бернстайн, Герберт фон Караян, Джеймс Лівайн, Зубін Мета, Георг Солті, а також з відомими співаками Хосе Каррерасом, Пласідо Домінго, Мерилін Хорн, Альфредо Краусом та Лучано Паваротті, дружила з Оленою Образцовою та Мерилін Хорн.

У 60-х роках Монсеррат виступала в Нью Йорку, на оперу прийшов Френк Сінатра, після закінчення опери він пішов за куліси познайомитись із оперною дивою. Там же запросив її на благодійний концерт, де Монсеррат Кабальє використала нагоду заспівати в дуеті зі своїм кумиром. Цей музикант повадився на сцені дуже емоційно і відкрито. Нам було дуже легко знайти спільну мову, з ним легко було співати, ми були спільної думки про музику та мистецтво. Та все ж дуже важливим є те, що Монсеррат не зраджує свого покликання – оперний спів, не боялася експериментувати. І той дует з Френком Сінатра була перша спроба заспівати щось крім опери. Потім на одній із голлівудських премій в Лос-Анджелесі Монсеррат заспівала з Майклом Болтоном арію із мюзикла «Phantom of the Opera» і декілька сучасних популярних композицій.

Знаковим у долі Монсеррат Кабальє став дует з тенором Бернабе Марті у опері «Мадам Батерфляй». На сцені у них відбувся поцілунок, який і уособив кохання з першого погляду і на все життя. У 1964 співачка вийшла заміж за свого колегу і незабаром вони стали щасливими батьками двох дітей. Так як донька Монсеррат обрала творчу професію і продовжила шлях матері, то Монсіта і Монсеррат Кабальє часто виступали разом на одній

сцені. У виконанні дуету дочки і матері звучали найкращі партії оперного репертуару.

Важливим у творчій кар'єрі був дует з Пласіто Домінго, який відбувся в 1970 році в опері «Бал-Маскарад» Джузеппе Верді. Від тих пір зірки оперної сцени співали в дуетах дуже часто, а їхні виступи називали «гармонія в чистому вигляді». Також важливо було й те, що співаки мали дружні стосунки, це позитивно відобразалося у їхньому виконанні. Пласідо Домінго щиро захоплювався Монсеррат, її голос він називав неперевершеним та унікальним. Його вражало також прекрасне вміння майстерно поєднувати фрази і зовсім непомітно брати дихання. Співак дуже сумував, що не зміг зустрітися із Монсеррат напередодні її смерті, зазначаючи, що «Світ опери такий, що ми можемо бачитися по декілька разів на рік, а потім і по 10 років не зустрічатися» [36]. Вони часто разом виступали у барселонському «Лісео», «Метрополітен-опера» в Нью-Йорку.

Цікавим моментом у творчості був дует з Брюсом Дікінсоном – рокером та учасником хеві-метел групи «Iron Maden». Монсеррат Кабальє зустрілася із вокалістом у рамках благодійного проекту «Friends For Life» і там співали кавер версію на композицію групи «Queen».

У 1978 році на сцені прозвучав знаменитий дует Монсеррат Кабальє з Лучано Паваротті, виступаючи в опері «Тоска» Дж. Пуччіні. Також без їх участі не пройшло святкування 60-річчя королівського оперного театру 1980 року.

Знаменитий тенор Хосе Каррерас завдячує своєю славою Монсеррат Кабальє. Адже вона дуже зацікавилася молодим виконавцем коли чула його спів перші рази, вирішила здійснити «обрамлення діаманта». Організовувала на його честь концерти, а потім не раз виступала з ним в дуєті. Також вони дружили сім'ями, Хосе Каррерос часто бував із дружиною в гостях у Монсеррат Кабальє .

У 1997 році Майкл Моран записав альбом «Друзі на все життя», який включає дуетні номери Монсеррат Кабальє з такими співаками як Брюс Дікінсон, Джонні Холлідей, Джонні Логан, Гельмут Лотті.

У 2000 році Монсеррат познайомилася у Москві з Миколою Басковим. Вона вгледіла в молодому тенорі великого співака і запропонувала йому заняття вокалом. Незабаром він став її учнем, заради уроків Монсеррат, Микола Басков деякий час жив у Барселоні, він пишався дружбою та співпрацею з оперною дівою, також називав її «Моя вокальна мама» [44]. Згодом вона виступала з ним на сценах відомих оперних театрів Європи. Кабальє і Басков заспівали разом дует з мюзиклу Е. Л. Уеббера «Привид опери» і знамениту оперу «Аве Марія».

Усі вищезгадані дуети та проекти із світовими зірками були дуже важливими у творчості оперної діви Монсеррат Кабальє. Та все ж таки, слід зазначити дружба і співпраця з Фредді Меркьюрі була вдалим експериментом, що прославив зірок їхнім хітом – легендарною «Барселоною». Тож вважаємо, що слід більш детально розглянути дану творчу співпрацю. Нами було досліджено публіцистичні джерела, в яких висвітлено як зародилася думка про такий музичний експеримент у творчій кар'єрі Монсеррат Кабальє. Також збережено яскраві світлини співаків на сцені та в житті. (Дод. Ж)

Саме 1988 рік був знаковий у кар'єрі Монсеррат Кабальє, адже вона разом з рок-музикантом, лідером гурту «Queen» Фредді Меркьюрі записала альбом «Barcelona». А пісня Barcelona, створена до Олімпійських ігор 1992 року, в підсумку стала символом Барселони і всієї Каталонії.

Геніальне виконання рок-музиканта і оперної діви твору «Барселона» вразило весь світ. Це була плідна співпраця двох талановитих людей, яким Бог подарував справжній дар. Важко навіть уявити простори музичного мистецтва без цих легендарних осіб. Кожен з них був найкращим у своїй сфері – рок-музика та оперне мистецтво, але вони зуміли надзвичайно

професійно поєднати ці різні стилі і створити щось цікаве, оригінальне та сучасне. Та все ж таки, слід згадати як народився цей геніальний хіт і як розпочалася співпраця таких різних зірок.

Відомо, що у травні 1983 року Фредді Меркьюрі побачив Монсеррат Кабальє в Лондоні в опері Верді «Бал-маскарад». Краса і міць її голосу вразили співака. Він став шанувальником діви, стежив за її творчістю і мріяв про спільну роботу, збирав її диски і приїжджав на концерт в Нью-Йорк, де вона виконувала Вагнера. Коли Фредді заявив про бажання співати разом з Монсеррат, його друзі та музиканти групи «Queen» визнали це божевільною ідеєю.

Слід зазначити той факт, що незабаром доля звела разом рок-зірку і оперну співачку. В кінці 1980-х років, мер Барселони запросив Монсеррат Кабальє до участі в організації та музичному оформленні майбутніх Олімпійських ігор 1992 року. Співачка погодилася, але розуміла, що просто опера у формат даного свята не підходить, тому слід створити щось цікаве та сучасне. Брат Карлос запропонував Монсеррат звернутися по допомогу до Фредді Меркьюрі. Адже було відомо, що він щиро любить оперу і тим більше творчість Кабальє. Та ніхто не знав, чи соліст уже всесвітньо відомого на той час гурту «Queen» погодиться на такий експеримент.

Важливим є те, що насправді Фредді вже давно мріяв про знайомство з оперною співачкою і створення з нею якогось спільного проекту «рок з оперою». І нарешті у березні 1987 року знайомство відбулося. Фредді Меркьюрі прилетів до Барселони. Вони з Монсеррат зустрілися у великому салоні готелю, де зупинився співак. В залі було три рояля і пульт для запису музики. Фредді почав імпровізувати за роялем, разом обирали, яка б музика підійшла для гімну Барселони. Монсеррат здивувалася, що сучасна поп-зірка так вправно грає на роялі, тим більше він ще й зіграв складні «Ноктюрни» Шопена. Фредді пояснив, що в молодості серйозно займався грою на фортепіано та вокалом, також вивчав композицію.

Щодо основних біографічних даних, то слід зазначити декілька важливих моментів в його житті, що мали вплив на подальше майбутнє. Він з дитинства проявляв творчі здібності, гарно малював тому закінчив на відмінно курси моди і дизайну, далі поступив у художній Ілінгський коледж в західному Лондоні. Графічний малюнок, який він там вивчав знадобився в подальшому оформленні дисків та альбомів у музичній кар'єрі. Навчаючись в художньому коледжі починає в культурне життя, відвідує музичні клуби, квартирні тусовки. Незабаром відновлює свою музичну творчість, якою займався навчаючись в Індії в школі-інтернаті поблизу Бомбея. Там Фредді створив свій перший музичний рок-н-рольний гурт «Зе Хедтикс» («Гарячі голови»). Далі Фредді захоплюється творчістю Джиммі Хендрикса, який стає для нього взірцем для наслідування. Після закінчення коледжа, бажання стати художником пропадає. Він стає солістом у групі «Айбекс», вивчає весь репертуар і ліверпульське тріо відправляється на фестиваль у місто Болтон, саме там і народилася нова поп-зірка.

Цікавим було висловлювання Джона Тейлора, бас-гітариста групи, про Фредді Меркьюрі: «Його виступ був класним, приголомшливим. Він і на репетиціях використовував ці пози, але все вийшло ще краще. Повірте, я був приголомшений. Хоча його голос і звучав трохи грубувато, тоді це не мало особливого значення».

Також його колеги вділилися враженнями про той виступ. Пол Хамберстоун говорив: «Фредді з великим задоволенням збирався до Болтона, щоб виступати з «Айбкс». Він був у чудовій формі. І хоча група була ще дуже недосвідчена, вони виглядали добре. Правильно підібравши влучні композиції, вони вдало виконали свої версії чужих пісень. Вони звучали одночасно дуже голосно. Це був перший виступ Фредді з групою, але він уже показував круті образи на сцені. Пам'ятаєте його в «Богемній рапсодії»? Це було так само, тільки очі не нефарбовані». Кен Тесті сказав: «Фредді нервував за лаштунками, але він знав, як зробити на сцені шоу. Музика була

способом вираження внутрішнього стану, вона є частиною його особистості. Все, що він пізніше робив на сцені у складі «Queen», він робив на тому першому концерті з «Айбекс». Він вистукував ритм, крокував з одного краю сцени на інший, зліва направо і назад. Він надав групі енергії, відчуття новизни, іміджу, усього, чого раніше бракувало колективу» [50]. А от Майк Берзін висловився так: «Фредді відрізнявся від нас. Він завжди відчував себе зіркою. Люди часто висміювали його, бо він тоді був без грошей, маючи лише одну пару штанів, одну футболку та один комплект взуття, але він ретельно стежив за своїм одягом. І вони казали йому з насмішкою: «Ох, а ось іде Фредді, зірка!»».

Далі враженнями ділився Джон Тейлор: «Він все зробив у перший день виступу, як тільки з'явився перед глядачами. Здавалося, багато років він готував свою появу на сцені. Фредді та група дуже швидко стали нерозлучними. Більшу частину часу вони проводили разом, працюючи над новою програмою, яка включала версії старих популярних пісень та кілька власних композицій»[50].

Тож зазначимо, що Фредді Меркьюрі дійсно дуже талановитий музикант, який впевнено йшов до своєї мети і незабаром він стає тим самим легендарним Фредді Меркьюрі, що створює свій гурт «Queen». Але без того художника-початківця не могло бути і Фредді Меркьюрі. Музикант створює голосом кожен пісню і надає їй запаморочливої окраски завдяки численним репетиціям та експериментам. Він відразу підкорює серця публіки своїм надзвичайно красивим голосом, до того ще й з широким діапазоном в чотири октави. І от це і не дивно, що молодий виконавець зумів шокувати оперну примадонну Монсеррат. Співачка зрозуміла, що це дуже творча, талановита та музикальна особистість, тому їхня співпраця повинна принести хороші результати. Ще трішки поімпровізувавши, вони вирішили, що Меркьюрі зробить макет декількох мелодій і вони остаточний варіант виберуть, коли Монсеррат приїде в Лондон з концертом. Це була знакова подія, адже дві

світові зірки у різних творчих напрямках зустрілися заради створення спільного проекту, що назавжди змінить уяву про сучасне мистецтво і знищить кордони між рок-музикою та оперою.

Через деякий час Монсеррат приїхала в Лондон з концертом в «Кавент Гарден». Напередодні вони зустрілися з Фредді і він продемонстрував їй пісню яку написав для неї імітуючи її голос, співаючи фальцетом. Монсеррат Кабальє була задоволена музикою і разом з піаністом Майком Мораном, який уже на той час співпрацював з Фредді Меркьюрі, виконала пісню на своєму концерті. Після виступу оголосила публіці, що композитор даної пісні – Фредді Меркьюрі, захоплені глядачі подарували бурні овації. Рок-музикант був у захваті, сказавши «Це мої перші оплески в оперному театрі» [50].

Після концерту вони весь вечір імпровізували втрьох у Фредді вдома. Також уже до того часу Фредді створив декілька мелодій для майбутнього гімну Олімпійських ігор . Співачка обрала ту мелодія, яка їй була найбільш до душі, ще поки слів не було, але музика була на стільки красивою, що Монсеррат вирішила остаточно, ця композиція їм підходить, вона і стала всесвітньовідомою «Барселонаю». Фредді Меркьюрі написав ліричний текст, присвятивши вірші Барселоні. В пісні йдеться про прекрасне романтичне місто, де зустрілися два люблячих серця. Детальний теоретичний та музичний аналіз композиції «Барселона» та ноти зображено в додатках (Дод. К).

Коли все було готово, музиканти показали «Барселону» мерові, він затвердив її на один з двох офіційних гімнів Олімпійських ігор. А в травні 1987 року був уже перший спільний виступ на острові Ібіца в «Ku Club», де публіка з шаленим захватом зустріла зірковий дует та бурними оваціями дякувала за виконання «Барселони».

Захоплена величезним талантом Фредді, Монсеррат вирішила, що їм варто записати в майбутньому цілий альбом, початковою піснею якого буде

«Барселона», адже всі мелодії, що пише Фредді – надзвичайні. Він на такі компліменти реагував зніяковівши, завжди хвилювався на репетиціях. «Мені ще досі не віриться, що така світова зірка зараз поруч зі мною», – згадував Фредді. «Вона сміється, лається і не сприймає себе занадто серйозно. Це мене дуже вразило, адже до цього був впевнений, що оперні співаки мають бути суворі, серйозні та тримати всіх осторонь від себе. А Монсеррат чудова», – каже рок-музикант [36]. Фредді розповів, що дуже любить її музику, купує всі її альбоми, і дізнався, що Монсеррат теж чула раніше про нього, знає його творчість і в домашній бібліотеці є альбом гурту «Queen». Вона його підбадьорювала, хвалила його талант, а він називав її «Моя Супер-Діва» та «Мрія, яка здійснилася».

Почалася робота над альбомом, яка виявилася не такою легкою та простою як одна лише композиція «Барселона» Фредді був на стільки щасливий, що його мрія здійснилася і він не лише познайомився з геніальною співачкою, а й працює разом з нею, що надзвичайно трепетно ставився до написання пісень, продумував все до найменших дрібниць, прагнув, щоб усе було ідеально. Робота йшла болісно важко. Вона тривала з березня по листопад 1987 року. Після того як всі пісні були записані, Фредді Меркьюрі і Майк Моран всю першу половину 1988 року доводили альбом до остаточного довершеного варіанту. Адже стояло неймовірно важке завдання: поєднати класику і джаз, рок, поп, фольклор, рух в гармонійному співставленні, як вдавалося в інших творах. Та все ж слід підкреслити, що в глибині всієї різноманітної творчості Фредді Меркьюрі завжди стояв Його Величність – Сенс. Він не хотів відходити від своїх принципів і досягав довершеності в роботі. А ще через стан здоров'я Фредді Меркьюрі у альбом вирішили готувати до запису швидкими темпами, буквально «падаючи з ніг».

Зазначимо, що у Лондоні на зйомках відео-кліпу «Барселони» приймали участь близько трьохсот людей із фан-клубу «Queen». Лікарі вже тоді наполягали, що варто зупинити роботу, адже Фредді ризикував

здоров'ям у нього була критична стадія зниження рівня лейкоцитів у крові. Та співак нікого не слухав, він був одержимий ідеєю закінчити зйомки кліпу. На сцені між мармуровими арками розгорталися спалахи вогню, а між ними зірковий дует здійснював свій музичний поклик «Барселона!». Натхненні слухачі рухалися в такт музики підняли вгору маленькі вогники, якими диригував Майк Моран. Це виглядало дивовижно і в той час ще досить поновому. Режисер Девід Маллет, зумів створити прекрасне поєднання: вогню, звучання та загального вигляду картинки у найкращому вигляді відеоряду. Це була єдина пісня, що стала надзвичайно популярною до виходу всього альбому. Тоді Фредді зізнавався, що дуже хвилювався як його шанувальники відреагують на даний альбом. Він боявся, що вони назвуть його «рок-опера», адже це дуже скучно вважав він. Фредді стверджував, що тут не підходять ніякі визначення, адже такого він ще ніколи не писав, всі пісні створено спеціально під голос рок-зірки та оперної діви. «Це було дуже важко, писати та підбирати потрібні реєстри одразу для дуэта», – згадував Фредді. Монсеррат намагалася вмовити Фредді співати в дуєті баритоновим голосом, але Фредді сказав, що в нього є шанувальники, які знають його як рок-зірку, тому не впізнають його, якщо він співатиме баритоновим голосом. Монсеррат як ніхто розуміла важливість бути вірним своїм слухачам, тому не наполягала.

Як відомо, новостворений альбом «Барселона» мав вісім композицій, які були підпорядковані одній меті: показати політ героя із суворого і нещадного світу в світ краси і мрій. Лейтмотивом йде твердження: «Можна і треба почати прекрасне життя! Тут можна жити за ідеальними законами добра і почуттів прекрасного!». І саме з цим закликком суміжні і мотиви творчих пошуків музикантів. Фредді казав: «Напевно, тому серед безлічі значущих тем, які хвилюють мене, відображених в моїх віршованих та інших сюжетах». Він мав талант відображати всю чуттєво-високу, трепетну суть краси музичного звучання в своїх композиціях. Синтез напрямків вокалу

виявився особливо незвичайний: життєстверджуюча, а також рідкісна сполучуваність голосів підкреслює тонкість тематичної спрямованості та філософію цього альбому.

Досліджуючи співпрацю Монсеррат Кабальє та Фредді Меркьюрі зазначимо, що в одному з інтерв'ю для іспанського телебачення співачка розказала, що до знайомства з Фредді та запису спільного альбому, вона була знайома з його творчістю, адже її діти полюбляли його музику, тому в домі часто звучали ліричні та величні пісні рок-музиканта. Вона визнає, що його стиль та творчість були їй до вподоби. Монсеррат просила свою дочку та племінницю, щоб вони навчили її декілька рухів, які підходять під музику Фредді, адже вона очікувала, що на концерт він вийде в звичному рок-образі, але їй пощастило і в собі вона змінювати нічого не повинна була, адже він був на сцені в смокінгу.

10 жовтня 1988 року вийшов такий бажаний для зірок альбом «Барселона», який починався однойменною композицією і складався з 8 пісень. Записували його на Mountain Studios. – студія звукозапису. Автор музики і текстів Фредді Меркьюрі, співавтор деяких композицій Майк Моран і Тім Райс. Виконавці – Фредді Меркьюрі і Монсеррат Кабальє.

Учасники запису альбому «Барселона»

Фредді Меркьюрі - вокал, аранжування, продюсер

Монсеррат Кабальє - вокал

Джон Дікон - бас-гітара («How Can I Go On»)

Баррі Касл - горн («Barcelona»)

Карл Вудс - бек-вокал («The Golden Boy»)

Міріам Стокле - бек-вокал («The Golden Boy»)

Пітер Стракер - бек-вокал («The Golden Boy»)

Хоми Канга - скрипка («Barcelona»)

Лаурі Левіс - скрипка («Barcelona»)

Особистий помічник Фредді – Пітер Фрістоун казав, що бачив яке задоволення отримали співаки почувши вперше запис альбому, а в очах Меркьюрі заблищали сльози. Він дійсно гордився тим, що зміг зробити щось таке незвичайне у музичному плані. Пишався своєю співпрацею з оперною дивою, і розумів, що багато хто може йому заздрити і бажати бути на його місці. Монсеррат сказала, що знайшла у їхньому партнерстві нове життя та повну свободу, їй надзвичайно подобається як звучать їхні голоси разом.

Важливими були 1987-1988 роки, адже це був період активної творчості та концертна діяльність рок-музиканта та оперної диви. На жаль, Фредді хворів на ВІЛ, тоді ще не знали яким шляхом передається інфекція. І на одному з виступів, коли Монсеррат хотіла його обійняти, він відхилився, жестом попереджуючи, що він інфікований. Та все ж таки Монсеррат не боялася, обнімала і цілувала його.

Варто сказати, що Монсеррат і Фредді стали не просто колегами, а й друзями. Часто бували один в одного в гостях. Оперна дівка дуже поважала Меркьюрі за його професіоналізм, любила його музику і голос, який мав чудове співзвуччя з її власним голосом. Одного разу, вечеряючи вдома у Фредді Меркьюрі, співачка сказала, що обожає «Фантазію-експромт» Ф. Шопена. Рок-музикант одразу сів за рояль і почав імпровізувати та тему твору польського композитора, так вони провели час до ранку. Монсеррат просила Фредді, щоб він називав її «Монсі», адже так її називають близькі та друзі.

У 1988 році під час передачі олімпійського прапора на фестивалі La Nit, Фредді і Монсеррат виконали три композиції. Одна з них це «How Can I Go On?» (Як мені жити далі?), в пісні розповідається про щирі почуття головного героя. Він розгублений, наляканий, та не знає, як жити далі. Герой просить свою близьку і кохану людину втішити його і приголубити. Багато зможуть впізнати себе в цій пісні, тому вона і стала улюбленою для багатьох шанувальників музиканта. Виконання Фредді Меркьюрі і Монсеррат Кабальє

цієї композиції просто неперевершене. А коли рок-музикант її співав, то в його очах заблестіли сльози. Він ніби відчув, що це остання пісня, яку він виконав на публіці. Адаже міцно стиснув і поцілував руку Кабальє. Згодом хвороба почала прогресувати. Фредді зізнався Монсеррат, що він відчуває, що не доживе до Олімпійських ігор і не заспіває їхню «Барселону». Тому вони в студії звукозапису записали все, що змогли.

Зазначимо, що у 1991 році Монсеррат приїхала в Лондон, в студію звукозапису. Зателефонувавши до Фредді попросила про зустріч, але він відмовився, пояснюючи це тим, що в нього зараз «непрезентабельний» вигляд. Тоді оперна діва записала для нього арію «Wishing You Were Somehow Here Again» («О, якби ти знову зміг опинитися тут») із «Привида опери». Коли Фредді у динаміках почув чудовий голос Монсеррат, він сказав «Це звучить чарівно. Я хочу, щоб ти заспівала саме так. Пришли мені запис» – це була їхня остання розмова. В кінці пісні звучить таке пронизливе «Допоможи мені сказати «Прощавай»».

Відомо, що в останньому інтерв'ю Фредді говорив: «Я не хочу змінювати світ, для мене головне – щастя. Якщо я щасливий, це відбивається на моїй роботі. І знаєте що, а ніякі вибачення ж не допоможуть ... потім. У мене є відчуття, що я був самим собою, і це головне в житті – мати щастя і радість. Кожен повинен щосили прагнути до цього. Але, звичайно, у кого як вийде». Всі ці слова сповна можна віднести до музичного і людського таланту Монсеррат Кабальє. Вона завжди була собою, була щаслива, несла радість і позитивну енергію, а її чудовий голос наповнював серце слухачів любов'ю і натхненням і, можливо, все-таки допомагав світу хоча б трохи змінитися на краще.

24 листопада 1991 року світова зірка Фредді Меркьюрі помер від пневмонії, яка розвивалася через СНІД. Якась невидима сила зв'язувала його з Монсеррат до самого кінця. Адаже в цей час оперна діва виступала в опері

Дж. Верді «Трубадур», виконуючи арію D'amor Sull'ali Rosee, про полоненого, що очікує страти.

Після смерті свого колеги Монсеррат відмовилася співати «Барселону» з будь-ким іншим на відкритті Олімпійських ігор, тому вона звучала в запису. І після того вона взагалі ніде не виконувала цю композицію, пояснюючи тим, що ніхто не може замінити її партнера в дуеті Фредді. Монсеррат гірко сумувала за рок-зіркою, адже з ним вона отримала неоціненний музичний досвід і задоволення від творчого процесу. Лише в 1999 році, щоб вшанувати пам'ять всесвітньовідомої рок-зірки, до початку фіналу Ліги чемпіонів УЄФА 1999 року між «Манчестер Юнайтед» та «Баварія Мюнхен», що проходили на стадіоні «Камп Ноу» в Барселоні, Монсеррат Кабальє заспівала «Барселону» в прямому ефірі разом із Фредді Меркьюрі у записі на великому екрані.

Варто сказати, що пісня «Барселона» стала всесвітньовідомою ще в 1987 році і не втрачає популярності і сьогодні. Цей трек посів 8 місце в хіт-параді «UK Singles Chart». А в 1992 році після презентації її на Літніх олімпійських іграх Іспанії, рейтинг піднявся ще вище, досягши максимальних результатів у Великобританії, Новій Зеландії та Нідерландах. У 2002 році BBC Radio 2 внесли «Барселону» під номером 41 у список «Топ-100 пісень, що найбільше продаються».

На жаль, через брак часу не вдалося реалізувати ідею Фредді із симфонічним оркестром. Але на його честь 3 вересня 2012 року було перевипущено альбом із симфонічним оркестром за участі відомих всесвітніх музикантів.

Тепер твердження про те, що оперний співак і рокер не можуть співати пісні разом – не зовсім вірне. Адже це доказав музичний дует – Фредді та Монсеррат, вони продемонстрували світові, що в мистецтві, як і в житті, немає жодних заборон, кордонів, немає нічого неможливого, якщо є велике бажання. Поєдналося, на перший погляд здавалося б, неможливе – рок-

музика та опера. Це стало можливим завдяки такому феномену в сфері музики як кросовер. Адже кросовер – це перетин шляхів, міст між жанрами; шлях поза шляхом; жанр поза жанром [2, 201]. Саме класичний кросовер завойовує все більшу популярність у світі завдяки тому, що гнучко і гармонійно поєднує музичні стилі і жанри.

Розглянемо більш детально такі музичні поняття як «опера» та «рок-музика». У словниках-довідниках знаходимо тлумачення поняття «рок-музика» – це узагальнена назва низки напрямків популярної музики другої половини ХХ століття, що походять від рок-н-ролу та ритм-енд-блюзу. Термін «rock» очевидно є скороченням від Rock'n'roll і дослівно перекладається як «хитати(ся), трясти(ся)». Рок-музика має велику кількість напрямків: від танцювального рок-н-ролу до важкого металу [63]. Зміст пісень варіюється від легкого і невимушеного до похмурого, глибокого і філософського. Характерні риси рок-музики – одноманітний ритм з сильним бек-бітом, що підтримується барабанами, та електро-гітарою. Сольні епізоди також виконуються на електрогітарі. В гармонічному та мелодійному відношенні ранній рок-музиці в основному характерна блюзова гармонія, однак в пізніший період спостерігається значна різноманітність музичних рис. Характерною рисою рок-музики, також є її колективність, адже вона часто є продуктом колективної творчості, а створення й виконання музики є нерозривним процесом.

Необхідними вимогами для виконання рок-музики музиканти вважають віртуозну техніку, зіграність, вміння передати «драйв» (Drive), особливе вокальне мистецтво, майстерність імпровізації, володіння формою, наявність особливого «блюзового відчуття».

Зовсім протилежним є оперне мистецтво. Оперу вважають одним із найпарадоксальніших продуктів художньої творчості Нового часу. Італійське слово «опера» перекладається як твір, творчість, діяльність. Опера – це вид музично-театрального мистецтва; музично-драматичний твір, оснований на

синтезі слова, сценічної дії та музики [8]. Знаходимо також визначення в музичній енциклопедії та словниках. Опера з італійської «*opera*» – перекладається як «дія», «праця», «твір». Також визначаємо, що опера – музично-драматичний жанр, що ґрунтується на синтезі музики, слова, дії. У більшості випадків опери пишуться за літературними сюжетами. Основою вокальних номерів є текст, який називається лібретто.

Опера може складатися з кількох дій, дії можуть поділятися на сцени. Опері можуть будуватися з окремих вокальних форм, таких як арія, речитатив, вокальний ансамбль, хори, оркестрові номери (увертюра, антракти), або відрізнятись наскрізним розвитком, що не передбачає поділу на такого роду форми.

В опері поєднуються:

- симфонічна музика (великий симфонічний оркестр, який відіграє дуже важливу функцію);
- вокальна музика (співачи вокалісти: солісти, ансамблі, хор);
- поезія і драматичний театр (в оперних спектаклях є театральна дія, трагічний чи комічний сюжет – лібрето);
- балет (хореографічні номери);
- живопис (спеціальні театральні декорації і костюми, грим) [5].

Тож слід сказати, що з плином часу все розвивається та змінюється і саме завдяки своєму великому таланту музиканти різних стилів та жанрів Фредді Меркьюрі та Монсеррат Кабальє створили прекрасний дует. Їхні прихильники змогли насолодитися хітом «Барселона» та іншими у виконанні своїх кумирів у зовсім новому звучанні.

Висновок до розділу 1

У даному магістерському дослідженні у першому розділі було виконано всі поставлені завдання, що дало можливість зробити такі висновки.

1. Досліджено життєвий шлях Монсеррат Кабальє.

В численних інтерв'ю Монсеррат Кабальє розповідала про своє важке дитинство, адже вона була змушена працювати разом з мамою, щоб заощадити кошти на навчання. Умови проживання сім'ї та майбутньої співачки зумовили формування сильного характеру та тотальної працелюбності. Ще з дитинства дівчина захоплювалася вивченням іноземних мов, полюбляла оперу та класичну музику. Розглянуто такий етап в житті як навчання: спочатку в лілеї потім в консерваторії. Там і зародилася справжня любов до оперного мистецтва, були перші спроби на сцені. Консерваторію закінчила із золотою відзнакою і почала будувати творчу кар'єру на сценах оперного театру. Саме на сцені зустріла своє кохання Бернабе Марті, з яким прожила 45 років і народила двох дітей. Життєвий шлях був важким, але як вона говорила, щасливим.

2. Охарактеризовано етапи становлення творчої кар'єри та здобуття світової слави.

Перші спроби, невдачі, маленькі злети та падіння – те з чого починала велика Монсеррат Кабальє. Одразу після закінчення консерваторії Монсеррат вирушила в Італію. На жаль, з Мілана повернулася не зазнавши там успіху. Далі побувала в Неаполі, Римі і лише у Флоренції отримала роль в театрі. Довгий час мала невеликі ролі в операх. Та нарешті доля усміхнулася у Швейцарії, у 1956 році вона стала солісткою Оперного театру Базеля.

Але саме 1965 рік став знаковим у кар'єрі співачки, адже на сцені «Карнегі-холла» в Нью-Йорку, коли Монсеррат була на заміні Мерілін Хорн

після виступу отримала овації у 20 хвилин тоді і настало омріяне неочікуване здобуття світової слави. Після цього почалися успішні виступи у найвідоміших оперних театрах світу, безліч вигідних контрактів.

Досліджуючи життєвий та творчий шлях оперної діви Монсеррат Кабальє, ми визначили, що поряд з величезним оперним репертуаром артистка творчо експериментувала в інших музичних жанрах.

3. Визначено особливості співпраці зі світовими зірками оперної діви.

Велика кількість різноманітних дуетів, що робили її творчість цікавою для широкого кола слухачів. Співала дуетом з різними відомими поп-зірками, включаючи Карлоса Кано, Джонні Холідея і Лізу Нілссон, Брюса Дікінсона. Найсміливіші музичні експерименти втілила в життя з рок-музикантом Фредді Меркьюрі. Вони були колеги на сцені, а в житті – друзі. Спочатку планували написати лише одну композицію присвячену відкриттю олімпійських ігор 1992 року в барселоні, а потім створили цілий альбом з 8 пісень. Легендарна «Барселона» прославила Монсеррат Кабальє не лише в сфері оперної, а й рок-музики. Їхня співпраця була зразком сучасного новаторського напрямку в світі музичного мистецтва — «classical crossover».

РОЗДІЛ 2. ВОКАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ МОНСЕРРАТ КАБАЛЬЄ

2.1 Особливості вокально-виконавського репертуару у співацькій діяльності Монсеррат Кабальє

Відомо, що в артистичному світі завжди привертають увагу імена. Адже дійсно – ім'я відомого, популярного артиста або ім'я геніального композитора служить нам своєрідним маяком, ми ніби отримуємо «сигнал» і вирішуємо чи потрібно йти на той чи інший концерт, відвідати ту чи іншу подію. Монсеррат Кабальє – одна з тих артистів, на чії концерти квитки розкуповують за довго до цієї музичної події. Вона має в своєму репертуарі ряд найкрасивіших арій зі світового оперного мистецтва і за тематикою образів вони є найрізноманітнішими і досить драматичними. З точки зору вокального мистецтва – це дуже складний і красивий репертуар, саме та музика, яка рідко звучить в такому професійному виконанні і такій яскравій подачі. Тому драматургія творчості Монсеррат Кабальє як оперної виконавиці на пряму залежить від репертуару, що вона виконує.

Накопичення репертуарного матеріалу за різними стилістичними та жанровими напрямками та відтворення їх у концертних виступах і музичних виставах відіграє вирішальну роль в розвитку співацької кар'єри. Оперна діва Монсеррат Кабальє протягом своєї кар'єри на сценах найбільших світових оперних театрів накопичила величезний виконавський репертуар. Зазначимо, що в науковій літературі з французької мови слово «repertoire», або з латинської «repertorium» перекладається як «список» [28]. В сфері вокального мистецтва термін «репертуар» означає накопичений перелік виконуваних конкретним артистом вокальних творів або партій в оперних виставах (концертний репертуар) [63].

Процес добору репертуару є досить важливим та відповідальним завданням для артиста-вокаліста. Репертуар повинен бути фундаментом для створення технічних і виконавсько-досконалих зразків вокального мистецтва, сприяти технічному і творчому розвитку вокаліста. Це складний та багатогранний процес, який триває протягом всієї концертної діяльності виконавця. Важливим є те, що багатожанровий вокальний репертуар (арії, романси, балади, вокалізи, пісні), наявність творів різноманітних композиторських шкіл обумовлюють послідовність і неперервність у розвитку та розширенні виконавського світогляду співака, формує досконалість, емоційність та артистизм виконання [13].

В. Кузнецов пропонує здійснювати добір концертного репертуару на основі таких принципів:

- художня цінність та естетична значимість музичних творів;
- доступність для виконання;
- психо-емоційна відповідність характеру виконавця;
- урахування вікових особливостей та смаків виконавця;
- розкриття потенційних музичних здібностей;
- тематичне, жанрове та стильове різноманіття [34, с. 17]

Необхідно завжди пам'ятати, що репертуар – це перелік окремих музичних композицій, де кожний твір є носієм певної образності, художній зміст якого розкривається крізь низку засобів співацького голосоутворення і комплексу виконавської виразності [10]. Артист-вокаліст, активізувавши усі свої музично-творчі здібності відтворює вокальний твір на сцені, даруючи слухачам живі емоції, і передає відповідний художній образ.

Монсеррат Кабальє дуже глибоко аналізувала оперні твори, що їй доводилося виконувати, саме тому ми маємо можливість також глибоко проаналізувати драматургію оперної виконавиці. В процесі дослідження висвітлюються особливості синтезу мистецтв в опері, розглядаються комплекси засобів виразності, які беруть участь в цьому синтезі: вербальний,

музичний і вокально-технічний. Виходячи з цього надаємо важливого значення в опері особистості співака.

З'ясуємо, що оперна співачка розкриває питання підходу до сюжету (першоджерела) з позицій перекладу його в новий - синтетичний - оперний текст. Стверджується незалежність задуму композитора від задуму автора першоджерела (композитор створює новий текст, і смисли нового тексту формуються саме композитором). Сюжет підлягає аналізу з метою виявлення в ньому основних опозицій і архетипів для виконавця. Саме так вибудовується оперна драматургія виконання творів [12].

Саме за рахунок вірно підбраного репертуару здійснюється розкриття вокальних здібностей співака. У разі вибору надзвичайно ефектного, віртуозного твору зростає можливість продемонструвати майстерність вокаліста. Проте в даному випадку необхідним є не лише вибір твору, але й здатність його виконати відповідно до авторського задуму, відтворюючи як технічний, так і художньо-естетичний бік твору. Щодо цього слід сказати, що Монсеррат Кабальє завжди дуже уважно ставилася до своєї роботи, чуттєво проживала кожен свою роль на сцені. Вона говорила, що в своїй уяві і мріях автор композитор створює те, що називає К. С. Станіславський «життям людського духу» [36]. Це комплекс фізичних і психічних особливостей людини, його моральне кредо, його сутність і особливість, індивідуальність. Так як музичний драматург створює в опері картину існування людей, їх конкретне життя, включаючи фізичну, ідейну, моральну, духовну неповторність, то цим нехтувати під час виконання не можна ні в якому разі. Композитор пише на полотні ноти - знаки, що позначають звуки, які, будучи виконані співаками і оркестром, являють собою поєднання слова і музики, призначене для сприймання глядачем та слухачем.

У композитора є лібрето – текст, на який він пише музику, саме від цього залежить особливість побудови сюжетної лінії. Але як вони будуть проспівані персонажем? Це наступна не менш важлива деталь створення та

побудови драматургії оперного твору. Гаряче, байдуже, грізно, ніжно або зухвало грубо – ось який широкий спектр емоцій та настрою, що повинен обрати виконавець.

Пояснюється, що своїм художнім театральним чуттям композитор не тільки бачить дійство, що проходить на сцені, а й чує його. Звуками описує акт, видиме перетворює в чутне. Звідси народжується синтез дії і музики. Видиме і чутне народилися разом, від одного джерела – уяви композитора. Видиме автор опери описує звуками і, більше того, розкриває його духовну сутність. За допомогою звуків відображає навколишню дійсність, атмосферу і обставини, в яких відбувається дія і поведінку персонажа в ній. Якщо композитор відчуває характер персонажа, його дії, то він точніше і влучніше описує їх музикою.

У композитора - музичного драматурга є безліч способів впливати на уяву слухача, глядача. Наприклад повтором музичних тем, їх зіткненням, супроводом або розвитком, видозміною. Далі лише справа виконавця. Оперний співак, як вважала Монсеррат Кабальє, повинен в повній мірі передати задум композитора і дійсно відчувати душею та серцем як саме виконати той чи інший оперний твір та розкрити його драматургію [13].

В основі кожного музичного твору, чи то арія, чи то ціла опера лежать загальні закони драми як одного з видів мистецтва: наявність ясно вираженого центрального конфлікту, що розкривається в боротьбі сил дії і протидії, певна послідовність етапів розкриття драматичного задуму (експозиція, зав'язка, розвиток, кульмінація, розв'язка) і так далі [49]. Ці загальні закономірності знаходять специфічне відображення в кожному творі мистецтва відповідно природі їх виразних засобів. А як вибудовується драматургія творчості виконавця – слід проаналізувати та дослідити.

Монсеррат Кабальє довго прагнула до визнання та великих ролей. Не опускала руки після чергових невдач. Та все ж таки доля їй усміхнулася, адже її працьовитість та наполегливість варті пошани. Після тріумфального

виступу в Карнегі-хол в Нью-Йорку 19 квітня 1965 року, вона говорила, що не розуміла, чому так сталося. Монсеррат згадувала: «Я просто йшла за музикою, служила їй, і робила все що в моїх силах якомога найкраще. Завжди намагалася бути абсолютно вірною композитору, який завжди показує справжнє мистецтво. Саме композитор, а не я, бо моє єдине завдання – передати зміст та красу музики, яка послана композитору Богом. Багато людей забувають про це, коли виконують твори. Ми – служителі композитора, який є великим творцем таких шедеврів» [51].

Перший концерт висхідної зірки Монсеррат Кабальє в Парижі було проведено 15 жовтня 1966 року. Виконуючи найскладніші сцени з опер бельканто і арію з опери іспанського композитора, Кабальє демонструє слухачам неймовірну вокальну техніку і зразковий спів стилю *Bel Canto*, відомою представницею якого вона була.

Програма концерту складалася з чотирьох творів:

1. Vincenzo Bellini «Il Pirata» – Final scene – фінальна сцена опери «Пірат». Це моторошна сцена божевілля героїні. В музичному плані вона складається з речитативу «Oh! S'io potessi», арії «Col sorriso» і кабалетта «O sole, ti vela». Арія належить голосу драматичне сопрано, яким володіє Монсеррат і у її виконанні вона звучить на *mezza voce*. Приголомшливе дихання співачки дозволяє їй тримати неймовірно рівну лінію легато – невід'ємну особливість опер бельканто. Монсеррат Кабальє також продемонструвала з ювелірною точністю усі пасажі і фіоритури, а вокальні прикраси у її виконанні звучали ніби перлини. Кабалетта, що змінює арію, дуже важка в технічному плані. Драматична основа, висока теситура, швидкий темп, короткі тривалості, що додає неабиякої рухливості, велика кількість вокальних відтінків – ось тільки деякі з тих труднощів, якими насичена ця партія. За словами самої Монсеррат, роль Імоджен була однією з найважчих партій за всю її кар'єру. Але все ж таки виконання було на досить високому професійному рівні.

2. Gaetano Donizetti "Roberto Devereux" – «E Sara in questi . Vivi ingrato»

Гаetano Доніцетті опера «Роберто Девере». Партія Єлизавети Тюдор налічує більше трьох сольних номерів середньої тривалості. Найвідоміший з них – арія «Vivi ingrato» («Жити невдячно») і попередній їй речитатив. Партія написана для драматичного сопрано і поєднує в собі як сильні драматичні моменти (масштабне звучання оркестру та хору), так і різні колоратурні вставки (виражені різними вокальними прикрасами, за винятком стаккато). Арія, яку ми розглядаємо, не містить будь-яких віртуозних труднощів, співається на forte і mezza forte і містить кілька досить високих для драматичного сопрано нот, які Монтсеррат співала на піанісимо. Тому можна з упевненістю сказати, що Єлизавета Тюдор – одна з кращих партій в її репертуарі. Як мінімум сім повних записів цієї опери залишила нам співачка, а спектакль, що проходив в рамках Aix-en-Provence Festival в 1977 році, був навіть записаний на відео.

3. Gaetano Donizetti «Анна Бoleйн» – «Ти плачеш ... від чого такі сльози?».

З цього речитативу і каватини починається найбільша сцена безумства Анни Бoleйн, яка багато в чому відходить від стандартів композиційної побудови інших подібних відривків. Речитатив, арія та кабалетта з незначними вставками - ось стандартна музична структура сцени безумства (наприклад вище розглянута опера «Пірат»). У «Анні Бoleйн» сцена божевілля – ціла картина, і сопрано займає там хоч і не головну, але не другорядну роль. Однак предметом нашого обговорення стане саме перша частина цієї сцени. Продовжувальний і розмірний речитатив «Weep you», ніжний і меланхолічний, що змінює характер і динаміку музики після одного з найважчих моментів опери – верхнього "до", який є певним випробуванням для сопрано. Монтсеррат його не затримує, але бере неймовірно м'яко і технічно, після чого акуратно «спускається» вниз. Динамічний, переповнений трагізмом речитатив неймовірної краси плавно і спокійно

переходить в наступний номер. Більшість опер бельканто побудовано за певним каноном, і в результаті цього виражаючі засоби в них часто повторюються – каватіна співається на *mezza voce* з різними триолями, форшлагами та фіорітурами, як і в «Піраті», арію з якого ми розглянули вище. Знаходячись в забутті, героїня просить відвезти її в рідній замок і вернути їй дні юності та любові. Як завжди, демонструючи в арії своє неймовірне дихання, показуючи ідеально рівну вокальну лінію, сповнену блискучих вокальних прикрас, Монсеррат завершує арію прекрасною філірованою треллю, плавно переходячи з теплого *mezza voce* на кришталеве *piano*.

4. Арія з опери іспанського композитора Енріке Гранадоса «Гоески». Монсеррат Кабальє демонструє не лише вокальну техніку, але і драматичні можливості, які без вагань несуть неймовірне насолодження.

Монсеррат Кабальє називають еталоном оперного вокалу. Майстерність співачки викликала захоплення у концертної публіки всього світу, її оперна творчість відзначалась виконавською досконалістю, артистизмом та емоційністю виконання, стильовою та жанровою відповідністю, досконалим втіленням музично-виконавських образів. Володіння технікою «бельканто» М. Кабальє як найвищим рівнем оперного виконавства захоплювало багатьох музикантів і сучасників співачки [18]. «Бельканто» – віртуозна техніка досконалого володіння технічними і виконавськими можливостями співацького голосу. Плавний перехід від одного звуку до іншого відбувається максимально невимушено і легко, голос насичений і досконалий протягом всіх регістрів, і всі ці параметри зберігаються навіть в найскладніших моментах мелодійного малюнка [17].

Монсеррат Кабальє мала голос ліричне сопрано. Саме віртуозна техніка володіння голосом надала їй можливість виконувати найскладніші твори зі скарбниці світового оперного репертуару. Ліричне сопрано (іт. *Soprano* від *sopra* «над, понад») – високий жіночий співочий голос, який

відрізняється гнучкістю, легкістю, дзвінкістю, блиском, рухливістю з робочим діапазоном від «До першої октави» до «До третьої октави». Перехідні ноти: мі² / фа² / фа-дієз². Сопрано мають широку класифікацію в залежності від різноманіття образів в оперному мистецтві. Голос м'якого виразного тембру, що трохи нагадує звучання гобоя. Найкраще звучать ноти другої октави. Верхні тони легко піддаються зміні сили звуку. Робоча середина – від Фа першої до Соль другої октави [31]. Для співачок в операх написані партії героїнь, що володіють внутрішньою силою, витриманих в прояві своїх емоцій. Вокалістки з такими голосами мають достатню рухливість голосу, проте поступаються в рухливості голосу колоратурного сопрано.

Монсеррат Кабальє казала, що її голос то великий дар Бога, і погоджувалася з тим, що вдало підібраний репертуар складає велику частку успіху. Професійний вибір музичного репертуару допомагає у технічному виконавстві і перевіряється критеріями потреби оперних театрів у виконавцях і зацікавленістю публіки яскравих віртуозних вокальних виступах.

Фахівці відзначають, що репертуар Монсеррат Кабальє один з найбільших серед усіх співачок Сопрано. Легендарна співачка блискуче виконала понад 125 оперних партій, 900 камерних творів, кілька концертних програм і випустила понад 100 аудіодисків. Вона мала велику популярність як артистка, тому часто з'являлася на сторінках відомих газет та журналів. (Дод Л.)

Йоган Холіндеї стверджував, що «Вона єдина в світі, хто володіє репертуаром від «Норми» до «Ізольти», і, виконуючи ці партії, ніби вдихнула в них нове життя, даруючи своє бачення» [36].

Володимир Урин вважав, що «вокальні партії, що виконувала ця зіркова оперна діва належать до найскладнішого світового оперного

репертуару, і в розквіті своїх сил вона виконувала їх найкраще з усіх виконавиць ХХ століття» [43].

Слід зазначити, що Монсеррат Кабальє була дуже скромною і не вважала себе найкращою, жартуючи, що «якщо б вона одягнула одразу всі свої нагороди, то одразу б впала в оркестрову яму». Велика оперна дівка в останніх своїх інтерв'ю зізнавалася, що вона щаслива, бо зробила таку блискучу кар'єру і має чудову родину. Вона пишалася своїм репертуаром і зізнавалася, що мріє виконати на сцені ще багато творів. Про окремі ролі вона згадувала з особливими емоціями: «Найдивовижнішою для мене стала робота над «Тоскою» після приголомшливого виконання Марії Каллас. В руках у мене була оригінальна партитура опери «Тоска» з відмітками для виконання. Я розуміла, що мені цей варіант не підходить. Тоді я вирішила зателефонувати Марії Каллас в Париж» [51]. Співачка жартуючи, що у них і постать різна, і зріст, і довжина рук, порекомендувала Кабальє не копіювати її стиль та манеру виконання партії Тоски, а виконувати роль так як захоче сама Монсеррат, і тоді все вийде якнайкраще. Кабальє одразу заявила режисеру, що копія завжди гірша оригіналу, маючи на увазі, що вона не зможе зазвучати так як всі звикли чути Тоску у виконанні М. Каллас.

Протягом кар'єри співачка дотримувалась правила, що треба багато працювати, щоб розвивати та вдосконалювати свій голос, та все ж найголовніше – берегти його. Адже існує дуже тонка грань, яку не слід переступати, щоб не перевантажити і не пошкодити голосовий апарат. Кабальє рекомендувала братися лише за ті вокальні партії, які підходять по віку і темпераменту, а партії виконувати лише ті, які підходять голосу конкретного виконавця. Саме брат Карлос навчив цьому Монсеррат, тому вони не боялися відмовитися від запропонованих ролей до наступного сезону, аби вберегти голос від надмірних зусиль і перевтомлення.

Багатьом глядачам та слухачам Монсеррат Кабальє запам'яталася в образах героїнь наступних опер [41]:

Партія Норми, каватина «Casta diva» в однойменній опері В. Белліні

Партія Мімі в опері «Богема» Д. Пуччіні

Партія Турандот в однойменній опері Д. Пуччіні

Партія Тоски в однойменній опері Дж. Пуччіні

Партія Лукреції Борджіа в однойменній опері Г. Доницетті

Партія Паміни в «Чарівній флейті» В. Моцарта

Партія Марини в «Борисі Годунові» М. Мусоргського

Партія Тетяни в «Євгенії Онєгіні» П. Чайковського

Партія Манон в однойменній опері Ж. Массне

Партія Ізольди в «Трістан і Ізольда» Р. Вагнера

Партія Аріадни в «Аріадна на Наксосі» Р. Штрауса

Партія Саломеї в однойменній опері Р. Штрауса

Поділяємо захоплення постаттю Монсеррат Кабальє як багатогранною особистістю, яка мала різноманітний, досконало виконаний, високохудожній репертуар, що залишився у світовій скарбниці оперного мистецтва. Різноманітний творчий репертуар Монсеррат Кабальє говорить про високу професійну і акторську, і вокальну майстерність. Адже кожен конкретний твір – арія чи каватина з опери – це особливий художній образ. А створення вокального образу досягається співаком-артистом, у першу чергу, особливостями навичок голосового апарату та такими музичними засобами: тембровим забарвленням, динамічними нюансами, інтонаційними відтінками, вимовою – досконалою дикцією та артикуляцією тощо, які передають різноманітні емоційні стани та настрої. Та все ж таки, звичайно вокаліст не обмежується одним виражальним засобом – звуковим, а поєднує звук із мімікою та жестом, у театральних постановках до цього додається ще рух і зовнішнє оформлення (грим, костюм, декорації). Вокальна й акторська обдарованість співака, технічна досконалість співу, внутрішній стан вокаліста разом із вивіреною почуттям міри є основними складовими для створення художньо-сценічного образу вокального твору. А вміння

Монсеррат Кабальє перевтілювати та проживати долю свого головного героя завжди вражала та заслуговує найвищого рівня похвали від глядачів та колег.

Варто зазначити, що вокальне виконання – це художній процес, який вимагає від співака пошуку особливих засобів музичної виразності, які будуть відповідати емоційному змісту твору, що виконується [11]. Творче бажання виконавця висловити співом звукову різноманітність інтонацій музичного твору надає голосу відповідного загального тембру та сприяє пошуку та вдосконаленню необхідних технічних та вокальних прийомів. Тобто, внутрішній емоційний настрій вокаліста завжди зумовлений художнім образом та відповідає настрою музичного твору. Тому співак або співачка психологічно визначає вибір системи відповідних прийомів вокальної техніки, яка допомагає досягти досконалої музичної виразності виконання.

Важливим є те, що репертуар вокаліста є традиційною ознакою часу, а згодом стає свідченням здобутків та трудової діяльності виконавця. При цьому саме вокаліст в усі часи через репертуар був носієм-репрезентантом найтиповіших рис соціально-історичного змісту.

Уміння співака відчувати, пережити і передати голосом найтонші рухи емоційних переживань людської душі в вокальному мистецтві є такою важливою якістю, як і наявність самого співацького голосу. Голосовий апарат – ідеальний живий музичний інструмент, здатний створювати художні образи [65]. Він дуже складний у взаємозв'язку всіх органів, що приймають участь в процесі співу.

Отже, драматургія творчості вибудовувалася у Монсеррат Кабальє роками, збагачуючи свій творчий репертуар все новими виконаними творами. Час від часу у кар'єрі великої оперної дівки були кульмінаційні періоди, які позначалися на подальшій її творчості. Особливості вокально-виконавського репертуару у співацькій діяльності Монсеррат Кабальє полягають в тому, що Монсеррат Кабальє ніколи не зупинялася і продовжувала активно працювати та вдосконалюватися, поповнюючи свою творчу скарбницю творами

найрізноманітніших композиторів різних епох. Також у своїй співацькій діяльності співпрацювала з різними музикантами інших стилів та жанрів, демонструючи, що музика не має кордонів та перешкод.

2.2 Значимість вокальної драматургії «Casta Diva» з опери «Норма» В. Белліні у виконанні Монсеррат Кабальє засобами вокальної музики

Варто зазначити, що класичний вокал потребує постійних зусиль для набуття виконавської майстерності. В деяких мистецьких колах поширена думка, що «голос або є, або його немає», тобто не можна набути «голосу», його можна лише розвинути. Відтак, це робить академічний вокал мистецтвом майже елітарним, а навчання класичній манері виконавства нібито монополізується закритими школами [45].

Монсеррат Кабальє володіла магічним даром переконливої виконавської майстерності, що пов'язував її зі своїми глядачами. З перших секунд на сцені вона поглядом уже спілкувалася з публікою і моментально зачаровувала її. Співачка завжди повністю перевтілювалася у своїх героїнь. Одного разу пік емоцій був настільки сильний, що Монсеррат не втрималася і впала на сцені; але не розгубилася, а, не зупинившись, продовжила виконання, створивши вигляд, що все так як потрібно. Під час спектаклю «Норма», коли їй дуже заважав прожектор, оперна дівка жестом зупинила оркестр і попросила працівників відкоригувати світло. Далі було геніальне виконання партії і емоційному спілкуванню з глядачами ніщо не заважало.

Найуспішнішою в кар'єрі Монсеррат Кабальє вважають роль Норми з однойменної опери Вінченцо Белліні. У 1970 році Монсеррат Кабальє виступила на сцені «Ла Скала» саме в постановці цієї опери. В 1974 році відбулися гастролі до Москви з оперою «Норма». Окрім театральних постановок Монсеррат Кабальє стала головною героїнею фільму-опери «Норма», який було знято у 1974 році режисером П. Журданом [51].

Casta Diva – це найвідоміша каватина із опери «Норма» В. Белліні (Дод М.). Сюжет зображає ніч і священний гай друїдів, які зібралися повстати проти Риму. Вони прагнули почути передбачення верховної жриці Норми і сподівалися на її підтримку у їх намірах. Але

виявилось, що та таємно закохана у римського проконсула Полліона і, маючи від нього двох дітей, таємно виховує їх. Тому Норма не хоче війни і пророкує друїдам, що час повстання ще не настав. І зараз найголовніше почекати, і звільнення від загарбників незабаром відбудеться, цим вона заспокоює повстанців. Тут і звучить головна каватина, в якій Норма звертається до місяця на небесах з проханням миру. Оригінал каватини написано італійською мовою. В тексті йдеться про звернення жриці до Пречистої діви з проханням змилюватися над людьми, подарувати мир та зберегти все, що є.

Casta Diva, che inargenti
 queste sacre antiche piante,
 a noi volgi il bel sembiante
 senza nube e senza vel...
 Tempra, o Diva,
 tempra tu de' cori ardenti,
 tempra ancora lo zelo audace,
 spargi in terra quella pace,
 che regnar tu fai nel ciel...

Зазначимо, що Монсеррат Кабальє одна з небагатьох виконавиць, які змогли впоратися з цією складною партією. Адже вважається, що каватина «Casta Diva» (Непорочна Богиня) з опери Вінченцо Белліні «Норма» – одна з вершин вокального мистецтва. Навіть сам композитор В. Белліні вважав цю оперу найкращою серед його музичної спадщини. Головна партія Норми була написана спеціально для талановитої оперної вокалістки Джудіти Пасті, яка вже на першій репетиції, через вокальні труднощі, відмовилася від виконання. Тривале вмовляння композитора переконали співачку виконувати роль. Вона чудово справилася з вокальною партією, хоча і дуже хвилювалася. 26 грудня 1831 року цією оперою театр Ла Скала відкрив зимовий сезон [20]. Тоді довгий час дану оперу не виконували на сценах, тому що головним героям потрібно було мати найкращі вокальні дані.

Видатною «Нормою» ХХ століття була Марія Каллас, а після неї геніальним виконанням глядачів дивувала та радувала Монсеррат Кабальє.

В «Нормі» В. Белліні яскраво і багатогранно розкриває образ і характер головної героїні, сильної і пристрасної жінки, яка гаряче кохає і дуже сильно, але таємно страждає. Опера «Норма» насичена яскравими сольними номерами, але справжньою перлиною серед них є каватина Норми «Casta diva». Це звернення головної героїні до Пречистої Діви з молитвою і проханням. Музика арії відображає широку гаму почуттів, що весь час змінюються. Основний настрій – молитовний, суворий і світлий. Такий характер музики підсилюється хором жреців, що беруть участь в обряді разом з Нормою і підспівують їй.

В мажорний лад музики арії весь час вводяться побічні акорди, що нагнічують стан; напружені та трагічні інтонації передають душевне страждання головної героїні. Чуттєвість та психологічна складність каватини полягає в тому, що Норма нікому не може відкрити свої почуття, хіба що своїй Богині та Місяцю. Завершуючи молитву Норма сподівається на щасливу долю, і золотим серпом зрізає гілки священної омели, вказуючи друїдам шлях до спокою та миру. Своєю піднесеною простотою мелодія нагадує «Ave maria» – молитовну пісню в честь Пресвятої Діви, яких було створено дуже багато в італійській музиці. Оспівування тендітного та невпевненого почуття кохання, яке простежується в першій частині каватини, змінюється в другій частині на урочистий гімн. Такий інтенсивний розвиток мелодії в одній арії зустрічається дуже рідко, але в даному випадку застосовується досить вдало. Виразність арії Норми виходить за межі досконалого зразка композиторської творчості, це божественне оспівування кохання – найкращого почуття, яке проходить шлях від земного до вічного. Ця арія розкриває красу, силу і безсмертя людських почуттів, яким непідвладні дрібниці та земні спокуси.

Саме в цьому творі слід вести довгу мелодійну лінію, до того ж прикрашену величезною кількістю музичного орнаменту. Після ряду арпеджованих модуляційних гармоній, які проходять через кілька нестабільних позицій і потім закріплюються в фа мажор, флейта з третього ступеня починає мелодію, потім продовжену в арії, що включає фразу в п'ятнадцять тактів при стриманому темпі (12/8), з двома періодами, відповідними строфам лібрето [59].

Каватина «Casta diva» насичена форшлагами і дуже віртуозними групетто, які облагороджують речитатив і утворюють кілька різних мелодійних хвиль (спочатку в діапазоні сексти, а потім розширюються до октави, причому і підйом, і поступове сходження по терціях зливаються в одну велику мелодійну лінію). Фрази досить довгі, а великих пауз для дихання немає. Це додає неабиякої складності виконавиці і підтверджує вокально-виконавську майстерність оперної діви Монсеррат Кабальє. Неабиякої глибини та драматизму надають фразам півтонові висхідні та нисхідні ходи. На фоні досить спокійного та розміреного супроводу розгортається мелодія, в якій поєднуються величний спокій і стогін душі, яка страждає. Композитор вдало це відобразив у музиці усіма засобами музичної виразності – від гармонії до динаміки, а неперевершена Монсеррат реалізувала задумане голосом. Душевну тривогу героїні, якій потрібно бути відстороненою в даній ситуації згідно сюжету, відтіняють статичні фрази хору, на фоні яких плине дивовижне Legato сопрано. У партії Норми зустрічаються фрази, які розпочинаються з примарних тонів, розспівуючи вверх по півтонах піднімаються на октаву і на найвищій точці тривають 4 долі на динаміці ff. Це шалене нагромадження емоцій в досягненні кульмінаційного моменту, який позначено в нотах «*sempre crescendo sino al...*», демонструючи всю віртуозність голосу та драматизм образу.

Досить важливу роль відіграє вступ хору. Сцени, де бере участь хор з друїдів і войовничих галів дуже вражають. Учасники хору також звертаються

до Місяця, а Норма вигукує своє прохання в небо і ніби прагне дістати до місячного світла. Декламаційна манера, гострота пунктирного ритму та суворий вольовий характер музики все це споріднює хорові сцени «Норми» з традиціями італійських мадригальних пісень. На фоні хору фрази головної героїні з великою кількістю мелізмів створюють образ хвиль або подих вітру. Норма мучиться в протиріччі власних почуттів – кохання до Полліона і потім ненависть, дізнавшись про його зраду. Але коли вона вирішує принести в жертву себе, то Полліон нарешті зрозумів велич жіночого духу, і вирішує померти разом з Нормою. Розпалюється похоронне багаття, і закохані знову з'єднані, Норма і Полліон, сходять до своєї смерті. Тож музика Белліні, зокрема арія «Casta Diva» на довгі століття зберегла дивовижну любов, неможливу в своїй солодкій ненависті.

Прослухати оперу цілком, здебільшого, і справді може виявитися випробуванням для сильних духом. Але арії як окремі музичні номери з легкістю сприймаються і поза рамками опери. Справжні перлини оперних арій проникають нам у душу, після прослуховування їх з'являються мурашки [58]. Їх емоції і сенс зрозумілі і без старанного вникання в лібрето. Вони дарують насолоду, катарсис, роздуми про прекрасне і вчать нас любити високе оперне мистецтво, без якого у нас зараз не було б улюблених груп і пісень. Таким твором є каватина «Casta Diva» (Непорочна Богиня) з опери Вінченцо Белліні «Норма».

Пласідо Домінго згадував: «Я бачив виставу в театрі «Ла Скала» в Мілані. Це була незабутня «Норма», я бачив реакцію публіки після «Casta diva», оплески не згасали близько сорока хвилин[41].

П'єр Жордан: «Ми були готові побачити жінку обдаровану такими талантами, яка досягла такого високого рівня, розвинула свої здібності, а її талант знайшов відображення в «Нормі». Цей спектакль став знаковим в репертуарі та кар'єрі в цілому, адже в ньому було все. Дув сильний вітер. А її героїня проривалася через цю стихію. Монсеррат немов богиня стояла в

центрі стихії, все це в поєднанні з музикою справляло враження руху всередині спектаклю. Це було важко пояснити словами, адже це краще бачити на власні очі. Я знаю точно, що більше ніколи не бачив нічого подібного. Ми багато працювали над персонажем, адже це був 1974 рік і всі знали, що Норма належить Марії Каллас. Коли Марія співала «Норму», вона була жриця. В сцені де головна героїня за сюжетом повинна заколоти власну дитину, Монсеррат опускала ножа. Ми були здивовані, але Монсеррат грала насамперед матір, а потім жрицю. Цей жест змінив світове бачення про роль Норми» [36].

Музикознавець Рене Фламі: «Манера бельканто дає актору значну перевагу, адже він може розучити найвідоміший та найкращий репертуар. І тоді ми – глядачі, скажемо, що він як артист справді утвердився на оперній сцені. А от піаніссімо Монсеррат Кабальє – це те, що ні з чим не порівняти. Я не пам'ятаю такого ні в кого в історії музики. І річ йде не лише про техніку і постановку дихання, а й про забарвлення звуку, що характерно саме її манері виконання, це ніби якась магія. Так, та Норма була незабутня, мало хто з вокалістів зміг прославитися в цій легендарній ролі. Адже на мій погляд вона являється найскладнішою роллю в оперному репертуарі»[43].

Джоан Дорнеман захоплювалася Монсеррат Кабальє і говорила : «Опера змушує тебе проявити всі ці здібності, якими володієш. Інколи треба співати швидко, повільно, високо, низько, показувати яскраву палітру емоцій. Я думаю Монсеррат перш за все грала збірний образ жінок і страждали разом з нею, відчували її любов, переживали зраду і йшли на зустріч її бажанню відкритись публіці. Вона жадала сказати: я така як і ви і відчуваю теж саме, що і ви. Я ніколи не чув такого красивого голосу Норми, не дивлячись на те що оперу виконували досить часто, але ні в кого не було такого голосу. Для мене вона – це найкраща Норма, це точно»[50].

Монсеррат Кабальє давала різноманітні коментарі та поради щодо виконання оперних творів. Адже вона завжди аналізувала власний виступ та

прагнула вдосконалюватися. Слід зазначити, що виконання класичної вокальної музики – досить складна справа. Та все ж таки, здобувши навички академічного вокалу та постійно вдосконалюючи їх, співак зможе досягти бажаного результату.

Отже, визначаючи значимість вокальної драматургії «Casta Diva» з опери «Норма» В. Белліні у виконанні Монсеррат Кабальє засобами вокальної музики слід сказати, що виконуючи цю арію співачка продемонструвала навички кантилени, пластичність, гнучкість і віртуозний блиск свого голосу. Музикознавці підкреслюють якою легкістю Монсеррат впоралася з високою теситурою, а переходи від високих піаніссімо до грудних нот передають то ніжність, то лють, яку зображено у образі головної героїні. Саме тому «Норма» у виконанні Монсеррат Кабальє – зразок довершеного оперного звучання.

Висновки до розділу 2

У другому розділі даного магістерського дослідження було вирішено ряд завдань, що дає змогу зробити відповідні висновки.

1. Проаналізовано особливості вокально-виконавського репертуару у співацькій діяльності Монсеррат Кабальє.

Розглянуто творчий репертуар Монсеррат Кабальє, його специфічність та різноманітність, з чого випливають особливості виконання та опанування творів оперної співачки. Визначено поняття «репертуар», що означає накопичений перелік виконаних творів. А в науковій літературі з французької «repertoire», або з латинської «repertorium» перекладається як «список». Зазначено, що процес добору репертуару є досить важливим та відповідальним завданням для артиста-вокаліста. Репертуар повинен бути фундаментом для створення технічних і виконавсько-досконалих зразків вокального мистецтва, сприяти технічному і творчому розвитку вокаліста. Монсеррат Кабальє мала голос ліричне сопрано. Саме віртуозна техніка володіння голосом надала їй можливість виконувати найскладніші твори зі скарбниці світового оперного репертуару. Кращими зразками, у виконанні Монсеррат Кабальє вважаються такі твори: партія Норми, каватина «Casta diva» в однойменній опері В. Белліні, партія Мімі в опері «Богема» Д. Пуччіні, партія Тоски в однойменній опері Дж. Пуччіні та інші.

2. Висвітлено значимість вокальної драматургії «Casta Diva» з опери «Норма» В. Белліні у виконанні Монсеррат Кабальє засобами вокальної музики.

Опера «Норма» насичена яскравими сольними номерами, але справжньою перлиною серед них є каватина Норми «Casta diva». Це звернення головної героїні до Пречистої Діви з молитвою і проханням. Монсеррат Кабальє надзвичайно чуттєво виконувала цю роль, адже вона проживала її на сцені відтворюючи найщиріші емоції. Оперна дівка

продемонструвала навички кантилени, пластичність, гнучкість і віртуозний блиск свого голосу. Саме партією Норми каватиною «Casta Diva» Монсеррат Кабальє підкреслює роль вокальної драматургії у своєму творчому репертуарі.

Монсеррат Кабальє демонструвала велике накопичення емоцій в досягненні кульмінаційного моменту, який позначено в нотах «*sempre crescendo sino al...*», цим самим показувала всю віртуозність голосу та драматизм образу. Створюючи оперу «Норма» В. Белліні довів свій професіоналізм та надзвичайну музикальність, саме каватина «Casta diva» це демонструє. Композиція має велику кількість форшлагів та віртуозні групетто, які облагороджують речитатив і утворюють кілька різних мелодійних хвиль. Складністю є досить довгі музичні фрази, без великих пауз для дихання. Але оперна діва підтверджує свою вокально-виконавську майстерність співаючи легко та невимушено.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі здійснено дослідження життєвого та творчого шляху оперної співачки Монсеррат Кабальє. Проведене дослідження та виконання поставлених завдань дали підстави зробити наступні висновки.

1. На основі аналізу наукової та мистецтвознавчої літератури, газет, журналів, статей, інтерв'ю зі співаками, друзями, родиною висвітлено життєвий шлях співачки Монсеррат Кабальє – неперевершеної дівки вокального мистецтва 20 століття. Труднощі дитячих років, перші кроки навчання музиці, спілкування з учителями, дебют в Нью-Йорку, світове признание, пошук творчого самовизначення на відомих сценах Італії, Німеччини, Франції, Швейцарії, готовність до нових ролей та створення чудової родини з талановитим співаком, тенором Бернабе Марті характеризують Монсеррат Кабальє як щасливу людину свого часу.

2. Проведене дослідження дозволило визначити етапи творчої кар'єри та світової слави співачки Монсеррат Кабальє – навчання, оперне виконавство, співтворчість з митцями іншого вокального жанру та стилю, всесвітня концертно-гастрольна діяльність. Доведено, що європейська вокальна школа стала ключовою у професійному зростанні Монсеррат Кабальє. У ході написання роботи розглянуто значення європейської вокальної школи, зокрема, італійської, в основі якої покладено фольклорний та церковний спів з її характерними рисами такими як спадкоємність вокальних традицій, зв'язок з народною піснею, сценічно-виконавський досвід вчителів вокальної школи. Пошук працевлаштування, успіх на оперних сценах Європи таких як сцена «Карнегі-холл» в Нью-Йорку, робота у трупі Бременського оперного театру (ФРН), лондонському «Ковент Гардені» та «Гранд Опери» у Парижі, виступи на оперній сцені «Ла Скала», повернення до рідної Барселони та святкувала у Києві 85-річного ювілею в Палаці Україна а також отримання безліч нагород та відзнак у рідній Іспанії і

багатьох інших державах віддзеркалюють славетний шлях неперевершеного сопрано.

3. Визначено особливості творчої співпраці Монсеррат Кабальє зі світовими зірками вокального мистецтва. Співачка здобула світову славу працюючи поряд з Хосе Каррерасом, Пласідо Домінго, Мерилін Хорн, Альфредо Краусом, Лучано Паваротті, Карлосом Кано, Джонні Холідей, Лізою Нілссон, Миколою Басковим, Володимиром Грижком. Співпраця з рок-музикантами, лідером гурту «Queen» Фредді Меркьюрі та авторський запис альбому «Barcelona» якісно позначилося на співацькій діяльності Монсеррат Кабальє, сприяло народженню сучасного новаторського напрямку в світі музичного мистецтва – «classical crossover». За час співпраці вони стали справжніми друзями, та на жаль, хвороба забрала Фредді Меркьюрі, вони не встигли виступити на відкритті Олімпійських ігор 1992 року в Барселоні як планувалося, виконання звучало в аудіо-записі. Поєднання у вокальному дуеті класичного бельканто та року стало взірцем для прихильників рок-музики та класичної опери.

4. Проаналізовано особливості вокально-виконавського репертуару (у співацькій діяльності) Монсеррат Кабальє. Встановлено, що музичний репертуар співачки складає близько 125 оперних арій, 800 камерних творів, виконання концертно-ансамблевого репертуару у найкращих театрах світу. Уточнено поняття «репертуар» та концертний репертуар, розкрито принципи добору концертного репертуару співачки а саме: художня цінність твору та естетична значимість; доступність для виконання та до слухацької аудиторії; психо-емоційна відповідність характеру виконавця; урахування вокально-виконавських особливостей та смаку; тематичне, жанрове та стильове різноманіття. Це дозволяє накопичити та систематизувати музичний матеріал та удосконалити виконавську культуру.

5. Розглянуто особливість вокальної драматургії «Casta Diva» у виконанні Монсеррат Кабальє засобами вокальної музики. В опері «Норма»

В. Белліні яскраво і багатогранно розкрито образ головної героїні, сильної та пристрасної жінки, яка палко кохає і таємно страждає. Встановлено, що виконання каватини «Casta diva» досягає своєї вершини завдяки надзвичайної вокальної техніки співачки Монсеррат Кабальє з її чарівною забарвленістю звуку, рухливістю динамічного нюансування, втіленням сценічного образу та специфічної манери виконання, яка дозволяє вважати каватину «Casta diva» зразком довершеного оперного співу.

Здійснене дослідження не вичерпує всіх проблем висвітлення творчого шляху славетної співачки сучасності Монсеррат Кабальє оскільки обмеженість літератури та наукових джерел створило певні перепони при написанні даної роботи. Вважаємо, що спеціального розгляду потребує творча сторона вокальної діяльності Монсеррат Кабальє зі співаками іншого вокального напрямку, висвітлення нового стилю вокальної співтворчості та виконавства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Аллегри Ренцо Звезды мировой оперной сцены рассказывают. Цена успеха. М. : Лань, Планета музыки, 2012. 330 с.
2. Антонюк В. Вокальна педагогіка (сольний спів). К. : ЗАТ «Віпол», 2007. 174 с.
3. Антонюк В. Постановка голосу [навчальний посібник / з грифом Мінкультури і мистецтв України "Для студентів музичних внз"]. К. : Українська ідея, 2000. 68 с.
4. Асафьев Б. Музыкальная форма как процесс. Москва Ленинград : Музыка, 1971. 379 с.
5. Березовчук Л.Н. Опера как синтетический жанр. Музыкальный театр. СПб., 1991. С. 36–91.
6. Бірюкова Л. А. Педагогічна проблема розвитку творчої індивідуальності вчителя музики [Текст]. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал*. МОН України, Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва, М. О. Лазарєв, В. І, Лозова та ін.]. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. № 2. С. 249–256.
7. Бутман И. О кроссовере. [Электронный ресурс]. Режим доступа: URL:<http://obsessed-wsound.livejournal.com/10561.html>
8. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Бусел. К. : Ірпінь; Перун, 2005.
9. Верфель Ф. Верди. Роман оперы [пер. с нем. Н. Вольпин; предисл. И. Бэлзы]. – [2-е изд.]. М. : Музыка, 1991. 189 с.
10. Ганич Д. Русско-украинский и украинско-русский словарь. К. : Радянська школа, 1990. 463 с.
11. Герсамия И. Е. Некоторые вопросы вокального исполнительства в свете теории установки акад. Д. Н. Узнадзе : автореф. дис. на соискание

- учен. степени канд. искусствовед. : спец. 17.00.02 «Музыкальное искусство». Тбилиси, 1976. 22 с.
12. Голубев П. Поради молодим педагогам-вокалістам / П. Голубев. К. : Муз. Україна, 1983. 62 с.
13. Гребенюк Н. Є. Вокально-виконавська творчість : дис. д-ра мистецтв. : 17.00.03 / Н. Є. Гребенюк. К., 2000. 370 с.
14. Данько Л. И. Classical crossover в синтезированных музыкально-художественных проектах. *Вестник Вятского государственного гуманитарного университета. Филология и искусствоведение*. 2011. №2(2). С.200-203.
15. Данько Л. Classical-crossover: эволюция и формы проявления. [Электронный ресурс]. Режим доступа: URL: <http://proceedings.usu.ru>
16. Дмитриев Л. Б. Основы вокальной методики : учеб, пособие / Л. Б. Дмитриев. М. : Музыка, 2007. 368 с.
17. Дмитриев Л. Б. Бельканто. Муз. энциклопедия : [в 6 т.] / гл. ред. Ю. В. Келдыш. М. : Сов. энциклопедия, 1973. Т. 1. С. 399–402.
18. Драч И.С. Классическое бельканто как вокальный стиль и как компонент музыкального мышления эпохи. *Музыкальное мышление: проблемы анализа и моделирования / Сб. научн. трудов.* – К. : КГК, 1988. С.87–92.
19. Драч И.С. Проблемы анализа музыкально-исполнительской интерпретации оперной классики в современном музыкознании. Актуальные вопросы развития культуры и искусства: Тез. докл. респ. научн.-теорет. конф. проф.-преп. состава и аспирантов вузов культуры и искусства, 24-26 марта 1987 г. Одесса, 1987, Ч.2. С.117-119.
20. Драч И. С Оперное творчество В. Беллини и Г. Доницетти в итальянской музыкально-театральной культуре эпохи романтизма. :

- автореферат диссертации кандидата искусствоведения. Киев, 1990. 19 с.
21. Друскин М. Вопросы музыкальной драматургии оперы, Л. : Гос. Музыкальное издательство, 1952. 328 с.
22. Эллис А. Психотренинг по методу Альберта Эллиса. СПб. : Питер Ком, 1999. 288 с.
23. Екатерина Щеглова [Электронный ресурс]. Режим доступа: URL: <http://www.c-cafe.ru/days/bio/33/caballe.php>
24. Жишкович М. Особливості формування педагогічних навичок у студента-вокаліста. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*: зб. ст. / М-во України у справах сім'ї, молоді та спорту, М-во культури і туризму України. Львів, 2008. Вип. 74 : Естетика і практика мистецької освіти. С. 152–161.
25. Журкова Д. А. Репрезентация классической музыки в коммерческой рекламе / Обсерватория культуры. М., 2011, № 4. С. 55-59.
26. Иванова І. Історія опери : Західна Європа, XVII – XIX ст.: навч. пос. [за ред. М. Р. Черкашиної]. К. : Заповіт, 1998.
27. Ігнатова Л.П. Сучасна музична культура: тенденції розвитку. Актуальні питання культурології. м. Луцьк : «Афіни», Випуск 16. 2016. С. 235-239
28. Келдыш Г. Музыкальный энциклопедический словарь. М. : Советская энциклопедия, 1990. 567 с.
29. Кисла С. Методичні рекомендації з постановки голосу для студентів вищих навчальних закладів I - IV рівнів акредитації. Глухів : Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2014. 68 с.
30. Ковбасюк А. Фонетика мови та її вплив на спів. Вісник львівського університету Серія : Мистецтвознавство : [зб. Наук. Статей / ред. Кол. І. Безгін М. Гарбузюк та ін.]. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. Випуск 11. С. 117-121.

- 31.Красовська Л. Про пластику та постановку номера естрадного співака. Культура України. Серія : Мистецтвознавство. Харків : ХДАК, 2018. Вип. 61. С. 149-156.
- 32.Красовська Л. О. Роль дикції у вокальному виконавстві. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Харків : ХДАК, 2007. № 2. С. 74-81.
- 33.Крунтяева Т. Итальянская комическая опера XVIII в.: Музыка. Ленинградское отделение, 1981. 168 с.
- 34.Кузнецов В.Г. Теория и методика учебно-творческого процесса в любительских и эстрадных оркестрах и ансамблях. М. : Музыка, 2000. 59 с.
- 35.Ланіна Т. О. Теоретичні основи вокального ансамблевого виконавства. Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі. 2017.№ 2. С. 46-50.
- 36.Левик С. Записки оперного певца. М. : Искусство, 1962. 713 с.
- 37.Малахова О. Вокальний дует і відтворення змістово-формальних особливостей пісенної лірики. *Літературний процес: методологія, імена, тенденції. Філологічні науки*. 2014. № 4. С. 21-25.
- 38.Мамчур І. Сучасна українська опера. К. : Товариство «Знання» УРСР, 1984. 129 с.
- 39.Менабени А.Г. Методика обучения сольному пению. М. : Просвещение, 1987. 95 с.
40. Михеева Л. В мире оперы: популярные очерки. Л. : Советский композитор, 1989. 166 с.
- 41.Монсеррат Кабальє Материал из Википедии свободной энциклопедии. Интернет-ресурс. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
42. Монсеррат Кабальє Музыканты. Певцы. Знаменитости. Интернет-ресурс. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://24smi.org/celebrity/4081-monserrat-kabale.html>

43. Монсеррат Кабалье Интернет-ресурс. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://stuki-druki.com/authors/Caballe-Montserrat.php>
44. Мунтяну А. Барселона Фредди Меркьюри и Монсеррат Кабалье как образец дуэта в стиле классического кроссовера. В кн. : Искусствоведение и культурология: история, теория, практика . 2020, №. 1 (36). С. 80-86.
45. Николаев Д.В. Феномен оперного голоса [Текст]. Известия Российского государственного педагогического университета имени А.И.Герцена. Аспирантские тетради [Текст]. СПб., 2007. N 17(43), ч.1: Общественные и гуманитарные науки. С.245-247.
46. Овчаренко Н. А. Основы вокальної методики: [науково- методичний посібник]. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2006. 116 с.
47. Пляченко Т.М. Методика викладання вокалу : навч.-метод. посіб. для студ. мистецького факультету (спеціальність «Музична педагогіка і виховання»). Кіровоград : КДПУ, 2005. 80 с.
48. Польская И.И. Камерный ансамбль: история, теория, эстетика : моногр. Х. : ХГАК, 2001. 396 с.
49. Приходовская Е.А. Оперная драматургия (учебное пособие). Международный журнал экспериментального образования. Томск: Издательский Дом ТГУ, 2014. 72 с.
50. Прокопьев В. Н. Как стать певцом и сделать карьеру. СПб. : Русская графика, 2001. Кн. 2. 2001. 176 с.
51. Пуллен Роберт, Тэйлор Стивен Montserrat Caballe: Casta diva Изд.: Аграф 2005, 528 с.
52. Рожок В. Музика і сучасність : монографічні дослідження, науково-популярні, критичні та публіцистичні твори. К. : Пошуково-видавниче агентство «Книга пам'яті України», 2003. 198 с.
53. Склярєнко В. 100 Знаменитых Женщин. Харків : Фолио, 2008, 790 с.

54. Стахевич О.Г. З історії вокально-виконавських стилів та вокальної педагогіки: посібник. Вінниця : Нова Книга, 2013. 176 с.
55. Стахевич А. Искусство bel canto в итальянской опере XVII-XVIII веков : Монография; М-во культуры и искусств Украины. Харьков. гос. акад. культуры. Харьков, 2000. 155 с.
56. Указ Президента України № 322 від 20 квітня 2006 року «Про нагородження М.Кабальє орденом княгині Ольги». Президент України (20 апреля 2006).
57. Уэйд-Мэтьюз Макс. Классическая музыка : большая иллюстрированная энциклопедия [пер. с англ. : К. И. Молькова]. М. : Эксмо, 2008. 457 с.
58. Ферман В.Э. Особенности музыкальной драматургии русской оперной школы. Оперный театр: статьи и исследования. М. : Гос. муз. изд-во, 1961. С. 97–119.
59. Холопова В. Н. Х 73 Формы музыкальных произведений: Учебное пособие. 2-е изд., испр. СПб.: Издательство «Лань», 2001. 496 с.
60. Хохловкина А. Западноевропейская опера. Конец XVIII перв. пол. XIX в. : очерки. М. : Музгиз, 1962. 279 с.
61. Черкашина М. Опера XX ст. : нариси. К. : Музична Україна, 1981. 129 с.
62. Шейко Р. Елена Образцова : Записки в пути. Диалоги. М. : Искусство, 1984. 360 с.
63. Штейнпресс Б. С. Сальери А. Музыкальная энциклопедия / под ред. Ю. В. Келдыша. М. : Советская энциклопедия, 1978. Т. 4. С. 825–827.
64. Юрко О.О. Сучасні напрями художньо-педагогічної інтерпретації вокальної музики: матеріали Всеукраїнської відкритої науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті А.Ф.Кречківського. Суми, 2011. С. 241-242.
65. Юссон Р. Певческий голос : исследования основных физиологических и акустических явлений певческого голоса. М. : Музыка, 1974. 264 с.

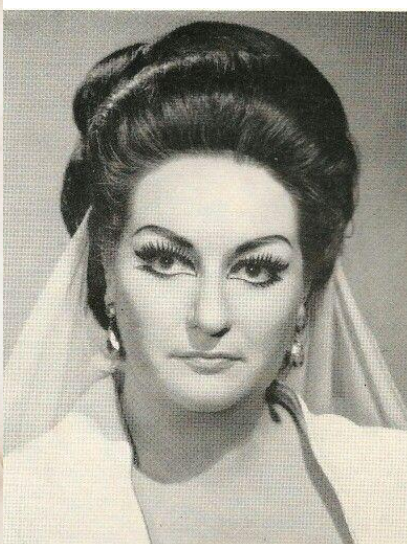
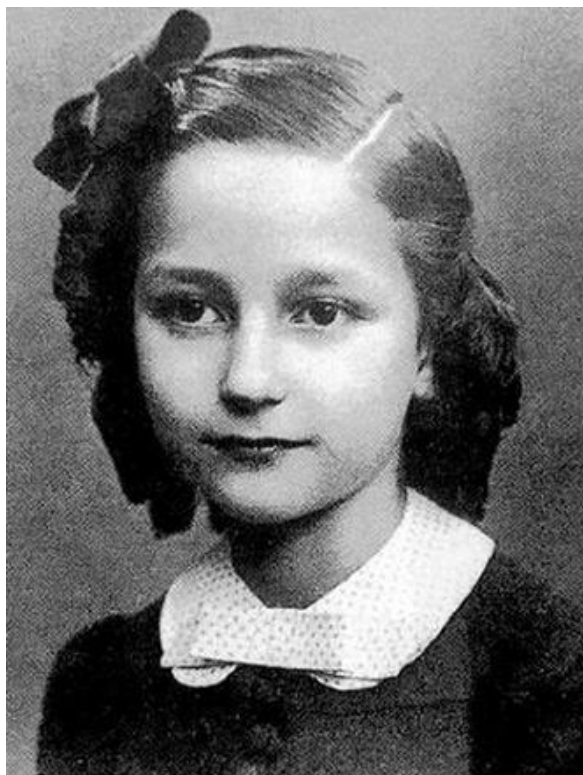
66. Яковлева А. Искусство пения : исследовательские очерки. Материалы.

Статьи / А. Яковлева. М. : Изд. дом «ИнформБюро», 2007. 480 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Монсеррат Кабальє. Дитинство, юність та зрілі роки

Сім'я: Чоловік Бернабе Марті, дочка Монсіта та син Марті.

Внучка Монсеррат Кабалъе – Даниела.

Додаток Б**Нагороди та звання**

- Орден Ізабелли Католицької ступені дами (1966);
Орден Альфонсо X Мудрого ступеня кавалера Великого хреста (1975);
Медаль Туристичних заслуг (1988);
Золота медаль Великого театру «Ліцео» (1966);
Національна премія в галузі музики (1988);
Золота медаль «За заслуги в творчих мистецтвах» (1973);
Золота медаль Женералітета Каталонії (1982);
Премія принца Астурійського в галузі мистецтва (1991);
Ступінь почесного доктора Політехнічного університету Валенсії (1999);
Премія «Opera Actual» (2002);
Національна премія Каталонії в області музики (2003);
Премія пошани в області музики (2004);
Ступінь почесного доктора Міжнародного університету Менендес Пелайо (2008);
Ступінь почесного доктора університету Барселони (2010);
Міжнародна медаль Мадрида в області мистецтв (2013);
Золота медаль Королівського художнього гуртка Барселони (2017).
Також Монсеррат Кабальє отримала такі іноземні державні нагороди:
Орден Мистецтв і літератури ступеня командора (Франція, 1986);
Орден Дружби (Росія 1 вересня 1997) - за великий особистий внесок у зміцнення і розвиток культурного співробітництва між Росією та Іспанією, активну благодійну діяльність;
Орден «За заслуги перед Федеративною Республікою Німеччина» ступеня кавалера Командорського хреста (Німеччина, 2003);
Орден Почесного легіону ступеня кавалера (Франція, 2005);

Орден княгині Ольги I ступеня (Україна, 20 квітня 2006 року) - за видатні особисті заслуги в збагаченні світової оперної скарбниці, розвитку українсько-іспанських культурних зв'язків, багаторічну подвижницьку творчу діяльність;

Орден «За заслуги перед Італійською Республікою» ступеня кавалера Великого хреста (Італія, 2009);

Орден Пошани (Вірменія, 7 червня 2013 року) - за великі заслуги в області світового музичного мистецтва;

Премія «Греммі» в категорії «Краще класичне вокальне сольне виконання» - «Rossini: Rarities» (США, 1968);

Премія «Греммі» в категорії «Найкращий оперний запис» - «Puccini: La Boheme» (США, 1974);

Премія «Греммі» в категорії «Найкращий оперний запис» - «Mozart: Così Fan Tutte» (США, 1975);

Звання «Посол доброї волі ЮНЕСКО» (ООН, 1994);

Премія «Echo Klassik» в категорії «Співак року» - «Nijo de la luna» (Німеччина, 1996);

Ступінь почесного доктора Російського хіміко-технологічного університету (Росія, 2000);

Премія «Echo Klassik» в категорії «Спеціальний приз» (Німеччина, 2000);

Премія «Echo Klassik» в категорії «Життєві досягнення» (Німеччина, 2007);

Премія «Латинська Греммі» в категорії «Кращий класичний альбом» - «La Canción Romántica Española» (США, 2007);

Почесне звання «Каммерзенгер» Віденської державної опери (Австрія, 2007);

Премія Gramophone в області класичної музики в категорії «Життєві досягнення» (Великобританія, 2007);

Введення в Зал слави журналу «Gramophone» (Великобританія, 2013);

Премія BraVo - спеціальний приз "За внесок в світову музичну культуру" (Росія, 2019).

Додаток В**Репертуар****Вінченцо Белліні**

«Пірат» - Імоджене

«Іноземка» - Алида

«Норма» - Норма / Адальджіза

«Пуритани» - Ельвіра

Арріго Бойто

«Мефістофель» - Олена / Маргарита

Олександр Бородін

«Князь Ігор» - Ярославна

Луїджі Керубіні

«Демофонт» - Дирцея

«Медея» - Медея

Франческо Чілеа

«Адріана Лекуврер» - Адріана Лекуврер

Ежен д'Альбер

«Рівнина» - Марта

Гаetano Доніцетті

«Театральні зручності і незручності» - Корілла Скортічіні

«Анна Болейн» - Анна Болейн

«Санчо Кастильська» - Санчо

«Парізіна д'Есте» - Парізіна

«Лукреція Борджія» - Лукреція

«Джемма ді Верджі» - Джемма

«Марія Стюарт» - Марія Стюарт

«Лючія ді Ламмермур» - Лючія

«Роберто Девере» - Єлизавета I

«Дочка полку» - Маркіза ді Беркенфілд

«Катерина Корнаро» - Катерина

Антонін Дворжак

«Арміда» - Арміда

Умберто Джордано

«Андре Шеньє» - Мадалена

Крістоф Віллібальд Глюк

«Арміда» - Арміда

«Іфігенія в Тавриді» - Іфігенія

Шарль Гуно

«Фауст» - Маргарита

Георг Фрідріх Гендель

«Юлій Цезар в Єгипті» - Клеопатра

Руджеро Леонкавалло

«Паяци» - Недда

П'єтро Масканьї

«Сільська честь» - Сантуцци

Жюль Массне

«Іродіада» - Соломія

«Манон» - Манон

«Клеопатра» - Клеопатра

Джакомо Мейербер

«Африканка» - Селика

Вольфганг Амадей Моцарт

«Весілля Фігаро» - графиня Альмавіва

«Дон Жуан» - Донна Ельвіра / Донна Анна

«Так чинять усі» - Фьорділіджі

«Чарівна флейта» - Перша дама

Джованні Пачіно

«Саффі» - Саффі

Амількаре Понк'єллі

«Джоконда» - Джоконда

Джакомо Пуччіні

«Манон Леско» - Манон

«Богема» - Мімі

«Мадам Батерфляй» - Чіо-Чіо-сан

«Тоска» - Флорія Тоска

«Турандот» - Ліу / Турандот

Генрі Перселл

«Дідона і Еней» - Дідона

Отторіно Респігі

«Полум'я» - Сільвана

Джоаккіно Россіні

«Турок в Італії» - Донна Фьорілло

«Єлизавета, королева Англії» - Єлизавета I

«Севільський цирульник» - Розіна

«Герміона» - Герміона

«Діва озера» - Олена

«Семіраміда» - Семіраміда

«Подорож до Реймса» - Мадам Кортезе

«Вільгельм Телль» - Матильда

Каміль Сен-Санс

«Генріх VIII» - Катерина Арагонська

Антоніо Сальєрі

«Данаїди» - Гіпермнестра

Гаспаре Спонтіні

«Весталка» - Юлія

«Агнеса фон Гогенштауфен» - Агнеса

Йоганн Штраус

«Летюча миша» - Розалінда

Ріхард Штраус

«Аріадна на Наксосі» - Примадонна / Аріадна

«Кавалер троянди» - Маршальша

Джузеппе Верді

«Ернані» - Ельвіра

«Жанна д'Арк» - Жанна д'Арк

«Розбійники» - Амалія

«Корсар» - Гульнара

«Луїза Міллер» - Луїза

«Трубадур» - Леонора

«Травіата» - Віолетта

«Сицилійська вечірня» - Олена

«Арольдо» - Мина

«Бал-маскарад» - Амелія

«Сила долі» - Леонора

«Дон Карлос» - Єлизавета Валуа

«Аїда» - Аїда

«Отелло» - Дездемона

Ріхард Вагнер

«Тангейзер» - Єлизавета / Венера

«Валькірія» - Зіглінда

«Трістан і Ізольда» - Ізольда

«Парсифаль» - Дівчина-квітка

Дискографія:

1980 - Монсеррат Кабальє і Алексіс Вайссенберга

1980 - Wagner

1980 - Arie Antiche

1985 - Монсеррат Кабальє і Джузеппе Ді Стефано

1986 - Montserrat Caballe Sings Romanzas de Zarzuelas

1992 - Barcelona (with Freddie Mercury)

1992 - Монсеррат Кабальє і Ширлі Верретт

1992 - Rossini, Donizetti, Verdi Rarities

1992 - Domingo, Carreras, Caballe, with Aragall, Berganza, Pons

1993 - Montserrat Caballe (Carlo Felice Cillario)

1994 - Eternal Caballe: Arias, Scenes, Songs

1995 - Casta Diva

1996 - Montserrat Caballe (Arias)

1996 - Arias and Duets (Montserrat Caballe & Montserrat Marti)

1997 - Meyerbeer: L'Africane

1997 - Puccini: Madama Butterfly

1997 - Massenet: Manon

1997 - Verdi: Luisa Miller

1997 - Puccini: Turandot

Додаток Г

Ювілей 85-річчя в Києві

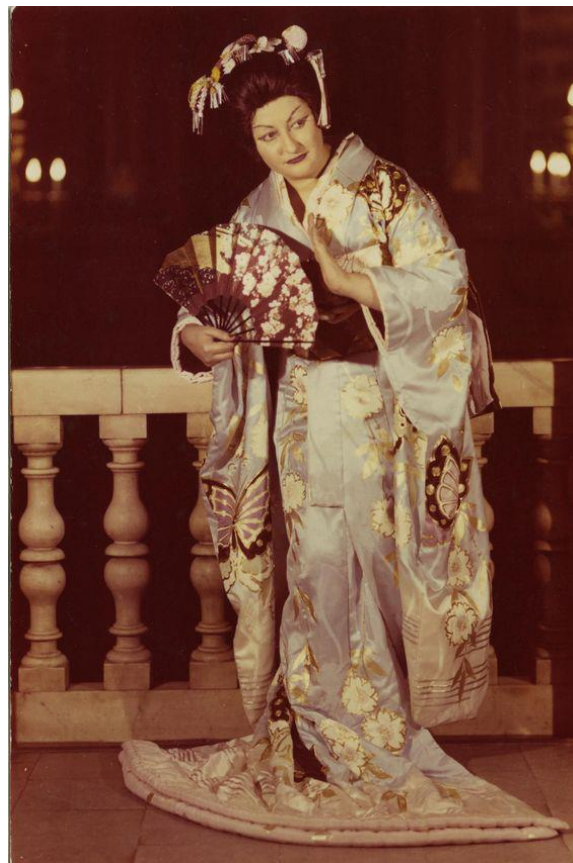

Святкування 85-річного ювілею в Києві в готелі Fairmont Grand Hotel Kyiv. До Києва оперна зірка прилетіла з усією своєю родиною: донькою Монсеррат Марті, зятем та онукою Даніелой, а ще з племінницею. Також з Іспанії із Монсеррат Кабальє прилетіли тенор Джорді Галан і диригент Рікардо Естрада. Гостями на святі були українські зірки: Н. Матвієнко, О. Пономарьов, Камалія, Злата Огневич та інші.

Додаток Д

Ролі та образи на сцені

Montserrat Caballé in the title role of Cilea's *Adriana Lecouvreur*.
Photo: James Heffernan/Metropolitan Opera

Монсеррат Кабальє виступала на головних сценах провідних оперних театрів світу, виконуючи понад 125 оперних арій, 800 камерних творів.

Найвідоміші та найуспішніші ролі великої Монсеррат Кабальє: партія Норми, партія Імоджене, партія королеви Єлизавети, партія Леонори, партії Лукреції Борджіа, партія Тоски, партія Медеї, партія Паміни, партія Марини та інші.

Додаток Е

Дуети

Luciano Pavarotti as Cavaradossi and Montserrat Caballé in the title role of Puccini's *Tosca*.
Photo: James Heffernan/Metropolitan Opera

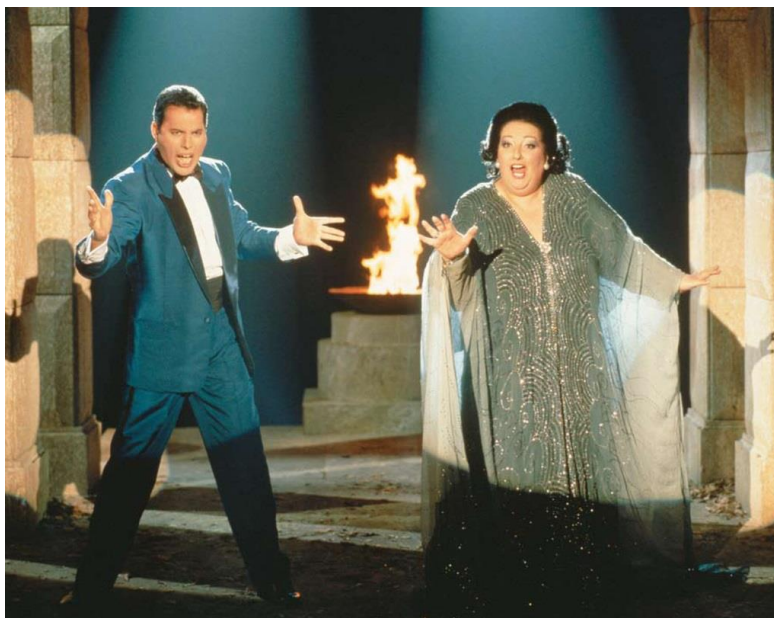

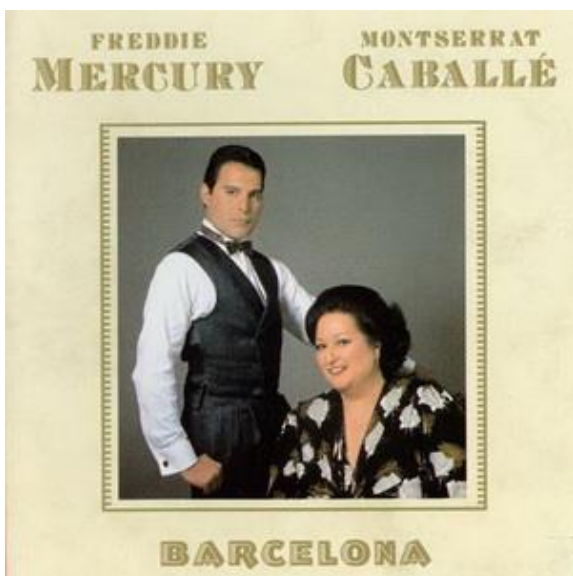
Монсеррат Кабальє співпрацювала з різними оперними та естарними вокалістами. Її колегами на сцені були: Бернабе Марті, що став її чоловіком, дочка Монсіта, Пласіто Домінго, Лучано Паваротті, Хосе Кареррос, Конча Веласко, Мерелін Хорн.

Цікаві були дуети з Джонні Холідея і Лізою Нільссон, Брюсом Дікінсоном, Вангелісом, Фредді Меркьюрі. Співала в дуеті і мала дружні стосунки з російською примою Оленою Образцовою та Миколою Басковим, виступала з Володимиром Грижко, а ще своїм кумиром - Френком Сінатрою.

Додаток Ж

**Фредді Меркьюрі та Монсеррат Кабальє виступали разом з концертами
та написали спільний альбом «Барселона»**

Додаток К

Музичний твір «Барселона»

Пісня «Барселона» починається з оркестрового вступу, який потім згасає і починаються сольні репліки Фредді і Монсеррат, які інколи зливаються і звучить дует. Фрази «Барселона» співає хор і так записано в студійному варіанті. Далі Меркьюрі веде основну лінію пісні, на фоні звучить сильне, потужне Сопрано Монсеррат. В даному випадку Фредді співає своїм природній Баритоном, адже в поєднанні з Монсеррат не потрібно фальцетного тенора, яким користувався Меркьюрі в інших вокальних композиціях.

Загальне звучання пісні описується як рідкісний підручник у поєднанні естрадного та оперного співу, підкреслюючи їхні відмінності. Тоді як Фредді формулює кожне слово, то Монсеррат акцентує увагу на тон та мелодичні розспіви. Тобто співачка за рахунок тексту розспіває високі мелодичні тони, співає англійською та іспанською мовами, а для Фредді інколи доводиться переходити на крик, щоб дійти до потрібного «crescendo» і передати зміст тексту. Меркьюрі був вражений, на стільки точно контролює свій голос Монсеррат, адже вона могла співати різною динамікою не рухаючись з місця, а Фредді змушений був то відходити, то підходити до мікрофона.

Barcelona

Barcelona!	Барселона
Barcelona!	Барселона!
Barcelona!	Барселона!
Barcelona!	Барселона!
¡Viva!	Барселона!
	Да здравствует!
- I has this perfect dream	- У меня есть идеальная мечта.
- Un sueño me envolvió	- Мечта окутала меня.
- This dream was me and you	- Этой мечтой были ты и я.
- Tal vez estás aquí	- Может быть, ты здесь...
- I want all the world to see	- Я хочу, чтобы видел весь мир.
- Un instinto me guiaba	- Меня вёл инстинкт.

- A miracle sensation
My guide and inspiration
Now my dream is slowly coming true

- The wind is a gentle breeze
- Él me habló de ti
- The bells are ringing out
- El canto vuela
- They're calling us together
Guiding us forever
Wish my dream would never go away

Barcelona!
- It was the first time that we met
Barcelona!
- How can I forget
The moment that you stepped into the room?
You took my breath away...

Barcelona!
- La música vibró
Barcelona!
- Y ella nos unió
- God willing
We will meet again someday

- Let the songs begin
- Déjalo nacer
- Let the music play
- Ahhhhhhh...
- Make the voices sing
- Nace un gran amor
- Start the celebration
- Ven a mí
- And cry!
- ¡Grita!
- Come alive!
- ¡Vive!
- And shake the foundations from the skies

Shaking all our lives

Barcelona!
- Such a beautiful horizon

- Волшебное чувство,
Моя путеводная звезда и моё вдохновение,
Сейчас мой сон постепенно становится явью

- Ветер – это нежный бриз.
- Он рассказал мне о тебе.
- Звонят колокола.
- Доносится их звук.
- Они зовут нас обоих,
Они всегда направляют нас.
Пусть моя мечта никогда не закончится!

Барселона!
- Там мы впервые встретились.
Барселона!
- Как я могу забыть
Тот миг, когда ты вошла в комнату?
У меня перехватило дыхание...

Барселона!
- Музыка завибрировала,
Барселона!
- И она объединила нас,
- Божьей волей
Мы снова встретимся однажды.

- Дай начаться песне,
- Позволь ей родиться,
- Пусть играет музыка,
- А-а-а-а...
- Пусть зазвучат голоса,
- Рождается великая любовь.
- Начинай праздновать,
- Иди ко мне,
- И кричи!
- Кричи!
- Оживи!
- Живи!
- И потряси основы мироздания.

Сотряся всё в наших жизнях.

Барселона!
- Как великолепен горизонт,

Barcelona!

- Like a jewel in the sun
- Por ti seré gaviota
de tu bella mar...

Barcelona!

- Suenan las campanas
Barcelona!
- Abre tus puertas al mundo
- If god is willing
- If god is willing
- If god is willing
Friends until the end...

¡Viva!

Barcelona!

Барселона!

- Как бриллиант, сияющий на солнце.
- Ради тебя я стану чайкой,
парящей над твоим прекрасным морем...

Барселона!

- Звонят колокола,
Барселона!
- Открой свои врата миру.
- Если Бог пожелает,
- Если Бог пожелает,
- Если Бог пожелает,
Мы останемся друзьями до самого конца...

Да здравствует

Барселона!

Barcelona

Hacking

Words and Music by
Freddie Mercury and Mike Moran

N.C.

4

7

A^b G/A^b A^b D^b/A^b A^b A^b/B^b B^b

11

E^b D^b/E^b E^b $A^b/m^b/E^b$ E^b B^b/D $C^b \text{dim}$ B^b/D F^b/C E^b

poco rall.

a tempo

15

Female Un

Male I had this per - fect dream.

18

sue - ño me en - vol - vió, Tal vez es - tás a - qui.

This dream was me and you. I want

21

Un in - stin - to me gui - a - ba. A mi - ra - cle sen - sa - tion; my

all the world to see. A mi - ra - cle sen - sa - tion; my

poco rall.

24

A^b B^b/A^b A^b B^b E^b/B^b B^b C/E E^bm⁷

guide and in - spi - ra - tion. Now my dream is slow - ly com - ing

guide and in - spi - ra - tion. Now my dream is slow - ly com - ing

a tempo

27

E^b E^bdim B^b F^b/C F^b B^b E^b/B^b B^b

true.

true. The wind is a gen - tle breeze.

E^b/B^b B^b E^b A^b/B^b E^b E^bdim B^b

30

El me hab - ló de ti.

The

33

E^{\flat} E^{\flat}/B^{\flat} E^{\flat} E^{\flat}/B^{\flat} E^{\flat} D^{\flat} C^{\flat}/D^{\flat} D^{\flat}

El can - to vue - la. They're call - ing us to - geth - er;
bells are ring - ing out; they're call - ing us to - geth - er;

36

A^{\flat} D^{\flat}/A^{\flat} A^{\flat} E^{\flat} E^{\flat}/B^{\flat} E^{\flat} C/E $E^{\flat}m^{\flat}$ **rall.**

guid - ing us for - ev - er. Wish my dream would ne - ver go. a -
guid - ing us for - ev - er. Wish my dream would ne - ver go. a -

39

a tempo E^{\flat} E^{\flat}/A^{\flat} E^{\flat}/F E^{\flat}

way. Choir Bar - ce - lo - na. It was the Such a

42

E^7/B^b E^7/D^b E^7/G

Ci. Bar - ce - lo - na.

first time that we met. How can I for - get the
beau - ti - ful ho - ri - zon. Like a jewel in the sun.

43

A^b A^b/C E^7

Por ti se - ré ga - vi - o - ta de tu bel - la mar.

mo - ment that you stepp'd in - to the room, you took my breath a - way.
Por ti se - ré ga - vi - o - ta de tu bel - la mar.

48

E^7/F E^7/G E^7/G

La mu - si - ca vi - bros,
Sue - nan las cam - pa - nas.

Ci. Bar - ce - lo - na. Ci. Bar - ce -
Bar - ce - lo - na. Bar - ce -

51 A^b *2nd time to Coda* G^7 Cm E^7/B^b D^7/B^b E^7/B^b

y el - la - nos a - nió. And if God will - ing
A - bre tus paer - tos al

lo - - na. And if God will - ing
lo - - na.

54 A^7/B^b E^7/B^b G^7 *rall.* B^b *a tempo* E^b

we will meet a - gain, some day.

we will meet a - gain, some day.

58 E^b A^b D^7/A^b A^b D^7/A^b A^b

Dé - ja - lo na - cer.

Let the songs be - gin.

61

D^{\flat} G^{\flat}/D^{\flat} D^{\flat} A^{\flat} D^{\flat}/A^{\flat} A^{\flat}

Ah

Let the mu - sic play. Make the voi - ces sing.

64

D^{\flat}/A^{\flat} A^{\flat} C^{\flat} F^{\flat}/C^{\flat} C^{\flat} G^{\flat}/B^{\flat} G^{\flat}

Na - ce un gran a - mor. Ven a mi.

Start the ce - le - bra - tion, and

67

E^{\flat}/D^{\flat} A^{\flat}/C C^{\flat}

Gri - tu. Vi - ve.

cry. Come a - live, and shake the foun - da - tions from the

70

B^b
A^b/B^b
B^b
A^b
B^b/A^b
Fm⁷
B^b/F
A^b/D

skies. Ah... ah... sha - king all our

73

(Cadenza) *D. ♩ al Coda*

B^b
G
Cm

lives... Ch. Bar - ce -

CODA

mun - do.

76

E^b/B^b
D^b/B^b
E^b/B^b
A^b/B^b
E^b/B^b
A^b
E^b/G
D^b/F
E^b/G

If... God is will - ing, if God is

If God is will - ing, if God is

79

Bdim Cm N.C. Ab/Bb Bb

(Cadenza ad lib.)

will - ing, friends un - til the end.

will - ing, friends un - til the end. Cò, Vi - va. Bar - ce -

84

a tempo

lo - na.

89

rall.

Ab Eb/G Fm1 Eb/G Ab Ab/Bb Eb

Фото з газет

Especialistas alertan del elevado consumo de tranquilizantes por los adolescentes

Un estudio reciente... especialistas alertan del elevado consumo de tranquilizantes por los adolescentes...

Large newspaper clipping with multiple columns of text and several photographs of people, including a woman in a patterned dress.

El primer test del nuevo mapa político se juega en Andalucía

La probable decisión de Susana Díaz de adelantar a diciembre las elecciones autonómicas abrirá un ciclo decisivo para gobernar España

Desaparece la voz prodigiosa de Montserrat Caballé

Montserrat Caballé, una de las mejores y más populares sopranos de la historia, murió hoy en su ciudad natal, Barcelona, Tonia 85 años...

La Mesa del Congreso ha frenado ya 30 iniciativas

La Mesa del Congreso ha frenado ya 30 iniciativas...

Junqueras convierte su celda en un centro de poder

Junqueras convierte su celda en un centro de poder...

Molt Censurable president Quim Torra

Molt Censurable president Quim Torra...

La fragilidad de la democracia

Abundan los hombres fuertes, los salvapatrias y las dictaduras blandas...

Italia tensa la cuerda del curo

El nuevo presupuesto reaviva los fantasmas de la crisis griega...

La sociedad chilena es desigual para lo que queremos ser

Sebastián Piñera, presidente de Chile, afirma que la sociedad chilena es desigual para lo que queremos ser...

Brasil decide su futuro con el 'ultra' Bolsonaro como favorito

Brasil decide su futuro con el 'ultra' Bolsonaro como favorito...

El Senado aprueba el nombramiento de Kavanaugh entre protestas

El Senado aprueba el nombramiento de Kavanaugh entre protestas...

MÚSICA / El Otoño celebra hoy uno de sus actos más populares con el Maratón de 15 grupos sorianos / Odón Alonso vuelve a tomar la batuta tras tres años de ausencia

Montserrat Caballé entona el 'Dove sono' de Mercadante durante el recital conjunto que ofreció ayer; al piano está Burgueras. / ORSULA SERRA

Montserrat Caballé emociona al público en un mosaico de registros y temas

TONO CARRILLO

SORIA.— Montserrat Caballé no defraudó. Tras colgar el cartel de 'no hay entradas' en la venta anticipada (en menos de dos horas), la diva catalana brilló con luz propia sobre las tablas de la Auditorio. Las 485 localidades albergaron a un público que ya conoce lo mejor de la lírica española, desde Teresa Berganza hasta Victoria de los Angeles.

Caballé, sin embargo, ofreció algo distinto. El protagonismo se lo repartió con su hija, la también soprano Montserrat Martí; el mezzosoprano Begoña Alberdi; el tenor Nikolai Baskov, el barítono Oleg Romashyn, y el pianista Manuel Burgueras. Cada una de las 21 piezas ejecutadas cambió de registro y las voces. El público, atraído por el magnetismo de la soprano española más internacional, descubrió que hay más nombres que merecen la pena en el panorama operístico.

Caballé fue la primera en salir a escena. Las notas del *Dove sono* de Mercadante invadieron la sala como un viento de lo que se avecina. Prácticamente abrumadora, técnica impenetrable, registros imposibles y el buen hacer de muchas décadas en los escenarios internacionales. Romashyn tomó el relevo y no dejó el nivel. El primer premio de canto Montserrat Caballé de su comparable ascensión. Más tarde, Montserrat Martí interpretó *O* de Bellini. La hija

de la diva y del tenor 'casi soriano' Bernabé Martí hizo bueno el refrán de que de casta le viene al galgo'. Impecable en la técnica y muy concentrada a pesar de que el mes pasado por estas fechas celebró su boda. El pequeño patrón nupcial no ha descolocado a la asentada soprano.

Poco a poco los cantantes fueron desgranando un repertorio amplio y, si bien no fueron las piezas más 'comerciales' de la

ópera, el espectáculo fue accesible para todos. Una cerrada ovación para todos los intervinientes cerró la noche grande del Otoño Musical Soriano.

Hoy, sin embargo, la actividad no decae. La responsabilidad de entusiasmar a los sorianos, sin embargo, recae en las formaciones más prometedoras del panorama musical clásico. Un total de 15 formaciones locales ofrecerán conciertos en diversos emplaza-

mientos de la capital. La variedad es más que patente, yendo desde el canto vocal puro hasta los solos de saxofón. En esta ocasión se dedica a Mozart, pero las piezas escogidas no son necesariamente del compositor vienes. De hecho, cinco de los grupos no tocarán nada del austriaco.

La mañana sonora comenzará a las 10.15 horas con el saxofón de Norberto Francisco Moreno en San Juan de Rabanera. Una hora después, en la Soledad, se podrá disfrutar de guitarras e instrumentos de lo más variado. A mediodía volverá a sonar el único Stenway en el Salón Gerardo Diego del Casino.

A partir de las 13.15 el Salvador acogerá una profusión de cuerdas salpicadas por clarinete y oboe. En ambas formaciones se interpretará a Mozart. Media hora más tarde un trío de cuerda y flauta y un sexteto de viento llevarán a La Mayor al autor vienes y a Henri Tomasi.

Con esta cita concluirá la sesión matinal. Además, en estos conciertos se puede recoger el carné acreditativo de la asistencia. En cada recital se van a sellar las distintas casillas y, quien al final de la jornada asista a nueve de ellos, recibirá un obsequio de la organización. Se sabe que es algo material, aunque Odón Alonso propuso para el futuro entradas para siguientes ediciones. Desde el Ayuntamiento se quiere mantener la sorpresa final.

Canto coral y una fiesta en la sesión vespertina

El Maratón Musical Soriano dedica toda la sesión vespertina al canto coral. Las primeras en salir a escena serán las chicas de Vocal 5, a las 17.45 horas en San Juan de Rabanera. Se trata de cinco jóvenes, clásicas ya dentro del Maratón y con excelentes críticas de público. Una hora después tomará el relevo, esta vez en El Espino, la Coral Extrema Daurii con Antonio Enciso a la batuta. Mozart se combinará con temas españoles de hace cinco siglos. A las 19.30 horas la Coral de Soria, con Carolina Sanz como directora, actuará en San Francisco. El programa, al igual que el de su homóloga antes citada, es variado y repasa temas antiguos. La Capilla Clásica Soria-

San José cerrará las actuaciones junto a la Coral de San Leonardo. Será en la iglesia de los padres Franciscanos, a las 20.15 horas. Cesar Barriales se encargará de la dirección.

Y tras esta cita, un momento histórico. Odón Alonso, tres años después de su retirada, retomará la batuta. Frente a él, la debutante Banda Municipal de Soria y todas las corales participantes. Será a las 21.15 horas, en la plaza Mayor. Por ella desfilarán los compases de Bach, Mozart, Verdi o el *Carmen* de Bizet. Soria Jazz, a partir de las 23.30 horas, ofrecerá un concierto en el café bar La Hormiga. Un colofón distinto.

DIARIO INDEPENDIENTE

HERALDO

DE SORIA

Domingo, 17 de septiembre de 2006

so bajó en la en 2004

fra se situó en
informe 'Una
ción', de la OCDE

20,6%, mientras que en España este dato fue del 29,6%, según el informe 'Una mirada a la Educación' de la OCDE, que fue presentado en París. En la Comunidad, es necesario considerar el descenso producido respecto al año 2003, en el que la tasa fue de un 24,3%, frente al 29,7% de España. **PÁG. 14**

ales de Castilla Almazán su nternacional

tes de casas repartidas por
ntro después de 14 años

PÁG. 5

CORCHA ORTEGA

Soria se rinde ante la Caballé

Montserrat Caballé llenó el auditorio del Palacio de la Audiencia en el recital de canto del Otoño Musical Soriano. La soprano agradeció al maestro Odón Alonso su presencia en el festival soriano y presentó a los cuatro intérpretes del recital 'Las voces de Montserrat Caballé' (Montserrat Martí, Begoña Alberdi, Nikolai Baskov y Oleg Romashyn). La presencia de Caballé había suscitado un gran interés del público soriano, que agotó las entradas en la modalidad de venta anticipada. Al final, en taquilla pudieron venderse 23 localidades. El Otoño Musical Soriano prosigue hoy con el Maratón, los conciertos en las iglesias de la capital. **PÁG. 7**

Додаток М

Номи каватини «Casta Diva» з опери «Норма» В. Белліні

61

(Faletta il vischio; le Sacerdotesse lo raccolgono in canestri di vimini. Norma si avvanza, e stende le braccia al cielo. La luna splende in tutta la sua luce. Tutti si prostrano.)

37 *And.^{te} sost.^{to} assai*

x

NORMA

Ca - sta Di - va, ca - sta Di - va, che i - nar -

- gen - ti que - ste sa - cre, que - ste

sa - cre, queste sa - cre an - tiche pian - te, a noi vol - gi il bel sem -

sempre cresc. sino al.....

bian - te, a noi vol - gi, a noi vol - gi il bel sem - bian -

sempre cresc. sino al.....

ff

dim.

sempre.

ff

vel.

GROVISO

Ca - sta Di -

Ar Soprani

sottovoce

Ca - sta Di - va, chei - nar, gen - tique - stesa - creanti - che

Tenori

Ca - sta Di - va, chei - nar, gen - tique - stesa - creanti - che

Bassi

Ca - sta Di -

39

dolce espressivo e PP sempre

64

S
sen za

B
- va, a noi, deh,

P
pian - te, a noi vol - gilbel - sem - bian - to sen - za nu - beesen - za

P
pian - te, a noi vol - gilbel - sem - bian - to sen - za nu - beesen - za

B
- va, a noi, deh,

S
vel, si,

B
vol - gil bel sem -

P
vel. Ca - sta Di - va, chei - nar - gen - tique - stesa - creanti - che

P
vel. Ca - sta Di - va, chei - nar - gen - tique - stesa - creanti - che

B
vol - gil bel sem -

65

S
sen

A
bian te

pian te, a noi vol gi il bel sem .

pian te, a noi vol gi il bel sem .

A
bian te

S
za

A
sen za

bian te sen za nu be e sen za

bian te sen za nu be e sen za

A
sen za

1485

Musical score for the first system. It includes a vocal line (Soprano) and four piano accompaniment staves. The vocal line begins with the instruction "vel." and the lyrics "vel, e sen - za vel." The piano accompaniment features a steady eighth-note bass line and a more active treble line. A rehearsal mark "40" is present in the piano part.

Musical score for the second system. It includes a vocal line (Soprano) and two piano accompaniment staves. The vocal line continues with the lyrics "Tem - pra, o Di - va, tem - pra tu de - co - ri ar." The piano accompaniment consists of a rhythmic eighth-note pattern in both hands.

Musical score for the third system. It includes a vocal line (Soprano) and two piano accompaniment staves. The vocal line continues with the lyrics "don - ti, tem - pra anco - ra, tem - pra an." The piano accompaniment maintains the rhythmic eighth-note pattern.

67

co - ra, tem - pra ancor lo xe - lo au - da - ce, spar - gi in

Soprano Di - . .

Tenore Di - . .

Basso Di - . .

ter - ra, ah, - quel - la pa - ce, spar - gi in

. va, spar - gi in

. va, spar - gi in

. va, spar - gi in

. va, spar - gi in

48

pp *sempre cresc. al*

ter - ra, spar - gi in ter - ra quella pa -

ter - ra quel - la pa - ce

ter - ra quel - la pa - ce

ter - ra quel - la pa - ce

ter - ra quel - la pa - ce

f *sempre cresc. al*

dim.

ce che re - gnar, re - gnar tu fai, tu fai nel

che re - gnar tu fai nel

che re - gnar tu fai nel

che re - gnar tu fai nel

che re - gnar tu fai nel

ff *amor.*

a piacere 119

ciel, tu fa - i
ciel, tu fa - i
ciel, tu fa - i
ciel, tu fa - i
ciel, tu fa - i

The first system of the musical score consists of six staves. The top five staves are for vocal parts: Soprano (S), Alto (A), Tenor (T), and Bass (B), with a sixth staff for piano accompaniment. The vocal parts are in unison, singing the lyrics "ciel, tu fa - i". The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes. The tempo marking "a piacere" is written above the first vocal staff, and the number "119" is in the top right corner.

nel ciel.
nel ciel.
nel ciel.
nel ciel.
nel ciel.

The second system of the musical score consists of six staves, similar to the first system. The vocal parts (Soprano, Alto, Tenor, Bass) and piano accompaniment are shown. The lyrics are "nel ciel.". The piano accompaniment continues with a similar rhythmic pattern. The system concludes with a double bar line.